

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady pre mediálne služby dňa 18. 12. 2024

Správne konanie: 0109/SKO/2024
Predmet: § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.
Účastník konania: Slovenská televízia a rozhlas
Správny orgán: Rada pre mediálne služby

Dátum: 10. 12. 2024

NÁVRH UZNESENIA:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 a § 110 zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) v senáte 1 zloženom z predsedníčky senátu doc. PhDr. Anikó Dušíkovej, CSc. a členov senátu Ivana Bindasa a PhDr. Marty Danielovej, v súlade so zákonom č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov, rozhodla, že účastník správneho konania č. 0109/SKO/2024,

Slovenská televízia a rozhlas, sídlom Mlynská dolina, 845 45 Bratislava, IČO 56 398 255,

porušil

povinnosť ustanovenú v § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.

tým,

že na programovej službe Jednotka dňa 5. 4. 2024 o cca 19:00 hod. odvysielal program *Správy RTVS*, a v rámci neho spravodajský príspevok s názvom „*V Prahe debatovali o verejnoprávnosti*“, ktorý obsahoval kritické vyjadrenia na adresu návrhu zákona o médiách verejnej služby na Slovensku (návrhu zákona o Slovenskej televízii a rozhlase), a to bez toho, aby príspevok obsahoval alebo sprostredkoval vyjadrenie alebo stanovisko predkladateľov alebo zástancov tohto návrhu zákona, čím prišlo k nezabezpečeniu objektívnosti a nestrannosti spravodajského programu,

za čo mu ukladá

podľa ustanovenia § 134 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z. sankciu – **upozornenie na porušenie zákona.**

Úloha:

Kancelária Rady vydá písomné vyhotovenie rozhodnutia o uložení sankcie a doručí ho účastníkovi konania.

T: 18. 1. 2025

Z: PO

Úloha:

Kancelária Rady oznámi podávateľovi podnetu na preverenie výsledok prešetrenia podnetu.

T: 30. 12. 2024

Z: AO

* * *

Rada na svojom zasadnutí dňa 3. 7. 2024 začala správne konanie voči vysielateľovi Slovenská televízia a rozhlas vo veci možného porušenia **§ 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.** v súvislosti s tým, že na programovej službe Jednotka dňa 5. 4. 2024 o cca 19:00 hod. odvysielal program *Správy RTVS*, v ktorom mohlo dôjsť k porušeniu povinnosti zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajského programu.

Predmetné správne konanie bolo začaté voči vysielateľovi Slovenská televízia a rozhlas, pretože dňa 1. 7. 2024 nadobudol účinnosť zákon č. 157/2024 Z. z. o Slovenskej televízii a rozhlase a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 157/2024 Z. z.“), ktorým bola zrušená Rozhlas a televízia Slovenska a ktorým bola zriadená Slovenská televízia a rozhlas ako verejnoprávna, národná, nezávislá, informačná, kultúrna a vzdelávacia inštitúcia, ktorá okrem iného poskytuje službu verejnosti v oblasti televízneho vysielania a rozhlasového vysielania. Podľa § 30 ods. 1 zákona č. 157/2024 Z. z. „*Rozhlas a televízia Slovenska zriadená podľa doterajších predpisov sa ku dňu účinnosti tohto zákona zrušuje. Slovenská televízia a rozhlas sa ku dňu účinnosti tohto zákona stáva právnym nástupcom Rozhlasu a televízie Slovenska a preberá všetky jeho práva a povinnosti ku dňu účinnosti tohto zákona.*“

Oznámenie o začatí správneho konania bolo účastníkovi konania doručené dňa 31. 7. 2024, na základe čoho sa začalo správne konanie č. 0109/SKO/2024. Účastník konania bol súčasne vyzvaný, aby v lehote najneskôr do 10 dní od doručenia oznámenia v súlade s § 33 ods. 1 a § 34 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní zaslal svoje stanovisko, prípadne navrhol dôkazy a vyjadril sa k podkladom pre rozhodnutie v predmetnom správnom konaní. Súčasne bol účastník konania upozornený, že pokiaľ svoje práva v stanovenej lehote nevyužije, Rada môže rozhodnúť vo veci aj bez jeho stanoviska, pokiaľ uzná, že podklady a dôkazy zhromaždené v správnom konaní sú dostačujúce podľa § 46 správneho poriadku. Prílohou oznámenia o začatí správneho konania bol záznam vysielania programu *Správy RTVS* odvysielaného na programovej službe Jednotka dňa 5. 4. 2024 o cca 19:00 hod. a prepis/popis skutkového stavu.

Dňa 19. 8. 2024 bolo Rade doručené vyjadrenie účastníka konania k predmetu správneho konania.

Subjektívna 6-mesačná lehota na uloženie sankcie začala v zmysle § 135 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. plynúť dňa 3. 7. 2024 a uplynie dňa 3. 1. 2025. Objektívna 18 - mesačná lehota na uloženie sankcie začala v zmysle § 135 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. plynúť dňa 5. 4. 2024 a uplynie dňa 5. 10. 2025.

* * *

Prepis/popis skutkového stavu

Monitorované vysielanie: *Správy RTVS*

Deň vysielania: 5. 4. 2024

Čas vysielania: cca 19:00 h

Vysielanie bolo monitorované zo záznamu Rady.

časový kód záznamu o cca

18:58:52 začiatok monitorovaného záznamu

- koniec programu *Krátke počasie*

18:59:58 – začiatok programu *Správy RTVS*

- úvodné slová:

Moderátor: „*Slovensko sa pripravuje na druhé kolo prezidentských volieb. Prichádzajú aj voliči zo zahraničia. Sú tu Správy RTVS. Dobrý večer.*“

- úvodná zvučka; prehľad správ

príspevky:

1. Vypravili mimoriadny volebný vlak
2. Zo zahraničia na voľby lietadlom
3. Výstavba križovatky D1/D4 ide podľa plánov
4. Prioritou vlády je zvýšiť minimálnu mzdu
5. RRZ: Deficity budú neudržateľne vysoké
6. Vyššia tarifná mzda pre železničiarov
7. Pre útok na humanitárny konvoj padajú hlavy
8. UNHCR odsudzuje Izrael za činy v pásme Gazy
9. Europol vytvoril veľkú databázu zločincov
10. Nálady vo Švédsku sa po vstupe do NATO menia

- prehľad ďalších správ

11. V Prahe debatovali o verejnoprávnosti (19:19:18)

Moderátor: „*Tisíce hlasov, to je názov nového seriálu, ktorý pripravuje netradičná koprodukcija Českého rozhlasu, RTVS a televízie Prima. Seriál zachytáva začiatky rozhlasového vysielania a jeho ďalší vývoj. V Prahe sa okrem iného debatovalo o podobe nového zákona o médiách verejnej služby na Slovensku.*“

Redaktorka: „Po Británii a BBC bolo Československo v Európe len druhé, ktoré spustilo rozhlasové vysielanie. Jeho začiatky odkryje nový televízny seriál pripravovaný v réžii Českého rozhlasu v koprodukcii, netradične, s komerčnou televíziou Prima a slovenskou RTVS.

Ľuboš Machaj, generálny riaditeľ RTVS: „Seriál by mal zachytiť vlastne historický vývoj za 40 rokov. Takto asi. 40 rokov až po druhú svetovú vojnu.“

Redaktorka: „René Zavoral ako prvý z riaditeľov verejnoprávnych médií v Česku, po zverejnení návrhu aktuálne diskutovaného zákona, ktorý predpokladá zrušenie súčasnej podoby Slovenského rozhlasu a televízie, vydal vyjadrenie na podporu RTVS.“

René Zavoral, generálny riaditeľ Českého rozhlasu: „To, čo sa odohráva na Slovensku je podľa mňa likvidácia toho klasického systému verejnoprávnych médií a naopak tvorba nového systému štátnych médií a mám pocit, že tady se vracíme minimálne päťdesiat rokov späť.“

Redaktorka: „České verejnoprávne médiá nie sú, na rozdiel od tých slovenských, napojené na štátny rozpočet, ale naďalej financované z koncesionárskych poplatkov. O ich podobe a výške sa v Česku už niekoľko mesiacov zvädza debata, ktorá smeruje k ich navýšeniu. Zrušenie koncesií na Slovensku označil za slabinu riaditeľ Českej televízie.“

Ján Souček, generálny riaditeľ Českej televízie: „Financovanie médií verejnej služby, ktoré je jakoukoliv částí činí závislými na exekutivě, není dobrá cesta. Že to je vlastně další prvek, který ta média přibližuje k typu médií státních.“

Ľuboš Machaj: „To, že budú zrušené koncesie, nikto s nami nekonzultoval. Ony boli zrušené zo dňa na deň. To, že sme proste prijali nový zákon o financovaní a že bolo aj toto financovanie zmenené koncom minulého roka, tiež nikto s nami nekonzultoval. A tu už sa pripravuje nový zákon, takisto nie. Čiže ako keby politické elity nepovažujú za potrebné, aby poznali náš názor v tejto oblasti.“

Redaktorka: „K zmene financovania slovenskej inštitúcie došlo na sklonku roku 2022. K zmene voľby riaditeľa a k zlúčeniu rozhlasu a televízie už ale v roku 2011. Celé toto obdobie pretvárala debata o verejnoprávnosti. Historik médií vysvetľuje, čo bolo impulzom vzniku tohto pojmu v minulosti.“

Martin Groman, historik médií, Univerzita Karlova v Prahe: „Tá služba veřejnosti, u nás pojmenovávaná ako veřejnoprávnost, je koncept pováleční, především z Německa. Ta obrana proti zneužití vysílacích médií politikou.“

Redaktorka: „K zákonu o médiách verejnej služby na Slovensku prišli viac ako tri stovky pripomienok, s ktorými sa aktuálne vysporiadať ministerstvo kultúry. Medzinárodne združenie verejnoprávnych médií EBU kritizovala pôvodný návrh ako nebezpečný pre demokraciu. Žiada, aby ho Slovensko prispôbilo medzinárodným štandardom a pripravovanému právu Európskej únie. Z Prahy Katarína Vítková, RTVS.“

(koniec príspevku: 19:22:04)

12. Odbornosť vyučovania sa znižuje
13. KDH odmieta právo na potrat v Charte EÚ
14. Koniec textilnej výroby na Kysuciach
15. Vážna dopravná nehoda pri Dunajskej Strede
16. Patentový úrad prijal rekordný počet žiadostí
17. Najdôležitejšie informácie k voľbám
18. Klienti centra budú voliť v kinosále
19. Červené nosy majú 20 rokov
20. New Jersey zasiahlo zemetrasenie
21. 30 rokov od smrti Kurta Cobaina
22. Psy rozumejú ľudskej reči
23. Neželaný obchvat
24. Na cintoríne v Žehre vládne chaos
25. Rekordný záujem o maratón
26. Akcia čisté hory a potoky v Pieninách
27. V Bratislave začala sezóna záhrad a fontán
28. Historická volebná schránka

19:51:00 – koniec programu Správy RTVS

- zvukovo-obrazový predeľ
- reklamný blok
- zvukovo-obrazové predely
- upútavka na povolené programové formáty v súvislosti s prezidentskými voľbami
- informácia o večernom programe RTVS

19:53:59 koniec monitorovaného záznamu

* * *

Podľa § 16 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. „Poskytovateľ obsahovej služby poskytuje obsahovú službu slobodne a nezávisle. Do jej obsahu možno zasahovať iba na základe zákona a v jeho medziach.“

Podľa § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.: „Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.“

* * *

Ako bolo uvedené vyššie, dňa 5. 4. 2024 bol na televíznej programovej službe Jednotka o cca 19:00 hod. odvysielaný program *Správy RTVS* a v rámci v čase o cca 19:19:18 hod. príspevok s názvom „*V Prahe debatovali o verejnoprávnosti*“. Príspevok informoval o pripravovanom novom seriáli, zachytávajúcom začiatky rozhlasového vysielania a jeho ďalší vývoj, ktorý pripravuje koprodukcia Českého rozhlasu, RTVS a televízie Prima. Príspevok tiež informoval o tom, že v Prahe sa okrem iného debatovalo aj o podobe návrhu nového zákona o médiách verejnej služby na Slovensku (a o zrušení zákona o Rozhlase a televízii Slovenska (ďalej len „RTVS“)) a priniesol kritické vyjadrenia k návrhu nového zákona o médiách verejnej služby a k zásahom do financovania verejnoprávných médií.

Rada začala správne konanie z dôvodu možnosti porušenia povinnosti zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajského programu podľa § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z., a to vzhľadom na to, že v predmetnom príspevku *V Prahe debatovali o verejnoprávnosti* boli odvysielané kritické vyjadrenia k návrhu nového zákona o médiách verejnej služby na Slovensku a informácie, že návrh zákona je predmetom kritiky zo strany medzinárodného združenia verejnoprávných médií z dôvodu jeho nebezpečnosti pre demokraciu, pričom v príspevku nezazneli podrobnejšie informácie o obsahu návrhu zákona, o tom, aké zmeny návrh zákona prináša, vysielateľ nespprostredkoval vyjadrenie predkladateľov návrhu zákona alebo ich dôvody predloženia návrhu zákona, ani z príspevku nebolo zrejmé, či vysielateľ poskytol priestor na vyjadrenie aj predkladateľom návrhu zákona. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti podľa Rady vzniklo dôvodné podozrenie, že mohlo dôjsť k porušeniu povinnosti podľa § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajského programu.

Účelom správneho konania bolo teda preveriť podozrenie z porušenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. zo strany vysielateľa.

Vo všeobecnosti, skutková podstata správnych deliktov podľa zákona č. 264/2022 Z. z. sa skladá z troch obligatórnych znakov – subjekt, objekt a objektívna stránka. Zákon č. 264/2022 Z. z. na žiadnom mieste neustanovuje povinnosť skúmať, či bol skutok, ktorý je správnym deliktom, spáchaný zavinene, teda úmyselne alebo z nebanlivosti. Vzhľadom na povahu správnych deliktov podľa zákona č. 264/2022 Z. z., ktoré možno doktrínálne zaradiť do kategórie správnych deliktov právnických osôb a fyzických osôb podnikateľov, resp. v osobitných prípadoch iných správnych deliktov fyzických osôb postihovaných bez ohľadu na zavinenie, možno konštatovať, že administratívnoprávna zodpovednosť deliktuálne

zodpovedného subjektu podľa zákona č. 264/2022 Z. z. je objektívnou zodpovednosťou. Zákon č. 264/2022 Z. z. na rozdiel od zákona č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov neumožňuje Rade pričítať právnickej osobe zavinenie fyzickej osoby, ktorá porušila právnu povinnosť uloženú právnickej osobe (napr. štatutárny orgán). Vzhľadom na absenciu liberačných dôvodov, na základe ktorých by bolo možné zbaviť sa v odôvodnených prípadoch zodpovednosti za správny delikt, možno administratívnoprávnu zodpovednosť podľa zákona č. 264/2022 Z. z. považovať za absolútne objektívnu. Okolnosti, za ktorých došlo k spáchaniu správneho deliktu môžu byť zohľadnené pri ukladaní sankcie.

* * *

Všeobecné východiská posudzovania objektivity, nestrannosti a vyváženosti spravodajských programov:

Účelom povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov podľa § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. je zabezpečenie možnosti pre recipientov (divákov, poslucháčov), aby si mohli slobodne vytvoriť na predmetnú tému názor na základe pluralitných a rozmanitých, resp. rôznorodých informácií.

Za hlavné kritériá objektivity sa vo všeobecnosti považujú: relevancia, transparentnosť, presnosť, úplnosť, vecnosť, vyváženosť, rôznorodosť, aktuálnosť, zrozumiteľnosť, osvojenie si pozície odstupu a neutrality vo vzťahu k predmetu spravodajstva, absencia stránenia.

Podobne odborná literatúra z oblasti teórie mediálnej komunikácie uvádza: „*Ústredným pojmom ve vzťahu ke kvalite informácií je patrne pojem objektivita, zejména ve vzťahu ke zpravodajství. (...) Hlavními rysy objektivit jsou: osvojení si pozice odstupu a neutrality ve vztahu k předmětu zpravodajství (tedy vylučování subjektivního pohledu či osobního zaujetí); absence stranění (to znamená nestavět se ve sporech na ničí stranu a zdržet se jakékoli předpojatosti); oddanost přesnosti a dalším kritériím pravdivosti (jako jsou relevance a úplnost); absence skrytých motivů nebo služby třetí straně.*“ (McQuail, D.: Úvod do teorie masové komunikace. 4. vydanie. Praha: Portál, 2009, s. 210)

V predmetnom prípade bolo potrebné posúdiť, či boli v predmetnom spravodajskom programe boli v náležitej miere dodržané kritériá, resp. požiadavky **vyváženosti a rôznorodosti**.

Povinnosť vysielateľa odvysielat v spravodajstve rôznorodé politické názory na určitú politicky kontroverznú tému, ktorá je predmetom spravodajstva, možno vyvodiť aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí vo veci *Manole a iní v. Moldavsko* (rozhodnutie zo 17. 9. 2009) uviedol, že štát má povinnosť zabezpečiť, aby „*verejnosť mala prostredníctvom televízie a rozhlasu prístup k nestranným a presným informáciám a ku škále názorov a komentárov, odrážajúcich okrem iného rôznorodosť politických názorov v krajine*“.

Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí vo veci *NIT S.R.L. v. Moldavsko* (rozhodnutie Veľkej komory z 5. 4. 2022) uviedol, že „*ako sa uvádza v odporúčaní Výboru ministrov CM/Rec (2007)2 o pluralite médií a rozmanitosti mediálneho obsahu...*“, „*pluralizmus informácií a rozmanitosť mediálneho obsahu nebudú automaticky zaručené znásobením prostriedkov komunikácie ponúkaných verejnosti*“. Vyžaduje sa **zaručenie rozmanitosti celkového obsahu programu, čo najviac odrážajúceho rôznorodosť názorov, s ktorými sa možno stretnúť v spoločnosti, na ktorú sú programy zamerané**.“.

Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Sžo 33/2013 z 3. 6. 2014 účelom ustanovenia o povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov „...je vytvorenie priestoru pre diskusiu o otázkach, ktoré sú predmetom verejného záujmu, pri súčasnom zamedzení zneužitia vysielacieho času v spravodajských a politicko-publicistických programoch na prezentovanie

jednostranne zameraných informácií. Je zrejmé, že mediálna prezentácia názorov len jednej názorovej skupiny je v demokratickej spoločnosti nežiaducim javom, čo vyplýva aj z rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva.“

Z judikatúry súdov však tiež vyplýva, že požiadavky vyváženosti a rôznorodosti nemožno uplatňovať mechanicky, ale uplatnenie týchto požiadaviek sa vždy musí prispôbiť špecifickým okolnostiam konkrétneho prípadu, napr. téme programu alebo typu programu. Najvyšší súd SR vo vyššie citovanom rozsudku sp. zn. 3 Sžo 33/2013 uviedol: „**Pojmy objektívnosť a nestrannosť sú pružnými právnymi pojmami, ktoré nie je možné presne právne definovať, ich obsah sa môže meniť, býva podmienený okolnosťami prípadu, na ktorý sa aplikuje právna norma. Tieto pojmy nie je možné explicitne definovať pre otvorený okruh prípadov, keďže jednotlivé informácie a vyjadrenia je nutné vnímať v kontexte ich použitia, a to aj s prihliadnutím na osoby, ktoré dostanú v konkrétnom príspevku priestor na vyjadrenie.**“

Vzhľadom na absenciu judikatúry slovenských súdov, ktorá by sa špecificky a detailne zaoberala predmetnou problematikou je možné v rámci komparatívnej právnej argumentácie poukázať aj na rozhodnutia Ústavného súdu ČR a Najvyššieho správneho súdu ČR. Tieto interpretujú podobnú právnu úpravu, resp. zákonnú požiadavku „objektivity a vyváženosti“ spravodajských a politicko-publicistických programov zakotvenú v českom právnom poriadku. Relevancia použitia judikatúry českých súdov je okrem obdobnej právnej úpravy podporená aj skutočnosťou, že sa ide o členský štát EU. V harmonizovaných oblastiach je judikatúra iných členských štátov EU v použiteľná ako návod pre rozhodovanie v podobnej veci. V neposlednom rade zohráva rolu aj podobnosť právnej kultúry a jazyková blízkosť.

Podľa nálezů Ústavného súdu Českej republiky č. k. I. ÚS 4035/14 z 30. 1. 2018 „**Hodnocení relativně neurčitých pojmů objektivitě a vyváženosti je přenecháno aplikační praxi, která by měla při jejich vymezení zohledňovat i poznatky relevantních vědních oborů, profesní etiky a podobně. ... Významným pro vyváženost sdělení je zastoupení jednotlivých zájmů, které se ve sdělení střetávají, podle jejich významu.**“

Vyváženosti spravodajstva sa venoval aj rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky č. k. 7 As 36/2012-24 zo dňa 3. 4. 2012, v ktorom súd uviedol: „**K pojmům zpravodajství a publicistika, jakož i objektivita a vyváženost, se podrobněji vyjádřil Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 26. 5. 2010, č. j. 3 As 6/2010 - 71. Vyšel především z žurnalistické doktríny (...), podle níž je úkolem zpravodajství pohotově přinášet věcnou informaci o aktuální události, kdežto účelem publicistických sdělení je informace komentovat a hodnotit, své adresáty pak získávat, přesvědčovat a vybízet. Smyslem zpravodajství je tedy výlučně veřejnost nezaujatě informovat, teprve cílem publicistiky je veřejné mínění ovlivňovat. Objektivita je základním požadavkem kladeným na zpravodajství, které se pokouší věcně, nestranně a nemanipulativně oddělit zprávu od komentáře. Ústřední charakteristikou takového postupu je ověřování pravdivosti výpovědi. Pojem objektivita tedy v sobě zahrnuje správnost (přesnost), transparentnost (uvádění pramenů) a věcnost (absence vlastních hodnocení). Nevyváženost je pak skrytá forma stranickosti, kdy jsou v určité kontroverzní situaci některé názory potlačovány ve prospěch názorů jiných. Zásada vyváženosti tak spočívá v požadavku na rovnoměrné zastoupení politických alternativ, co do rozsahu a úpravy zpravodajství. Důraz na důsledné dodržování zásad objektivitě a vyváženosti bude u zpravodajství o poznání větší, než v případě pořadů publicistických. Minimálně aspekt věcnosti se pak v publicistice z povahy věci neuplatní vůbec. Míra tolerance vůči případným prohřeškům proti zákonem postulovaným zásadám objektivitě a vyváženosti bude různá v závislosti na tom, půjde-li o pořad publicistický či o zpravodajskou relaci. (...) Vzhledem k tomu, že zásada objektivitě byla v daném případě porušena v pořadu zpravodajském, lze takové pochybení dle názoru Nejvyššího správního soudu hodnotit jako relativně závažnější, než stalo-li by se tak v pořadu politicko-publicistickém.**“

Princíp, že v prípadoch kontroverzných politických tém alebo politických sporov by žiadna zo strán politického sporu nemala byť v spravodajskom programe znevýhodnená, možno zo zákonnej požiadavky objektivity, nestrannosti a vyváženosti vyvodiť, avšak tento princíp je v niektorých právnych úpravách aj výslovne zakotvený. Napríklad podľa § 31 ods. 3 českého zákona č. 231/2001 Sb. o provozování rozhlasového a televizního vysílání „Provozovatel vysílání je povinen zajistit, aby ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech bylo dbáno **zásad objektivit a vyváženosti a zejména nebyla v celku vysílaného programu jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě.**“.

Pre porovnanie možno uviesť aj **štandardy britského mediálneho regulátora Ofcom** (Vysielací kódex Ofcomu), ktoré sa týkajú „náležitej nestrannosti“ (*due impartiality*) spravodajských programov.¹ Podľa pravidiel 5.12 Vysielacieho kódexu Ofcomu „*Pri zaoberaní sa záležitosťami závažných politických a priemyselných sporov a závažnými záležitosťami súvisiacimi s aktuálnou verejnou politikou musí byť zahrnutá a náležite zohľadnená primerane široká škála významných názorov* [an appropriately wide range of significant views], a to v každom programe [in each programme] alebo v jasne prepojených a včas uvedených programoch [in clearly linked and timely programmes].“ Podľa pravidiel 5.6 Vysielacieho kódexu Ofcomu „*Vysielanie redakčne prepojených programov s rovnakou tematikou (v rámci série programov, v ktorej sa vysielateľ snaží dosiahnuť náležitú nestrannosť), by malo byť spravdivé divákovi jasne oznámené vo vysielaní.*“ Podľa usmernenia 1.63 Vysielacieho kódexu Ofcomu „*Pravidlo 5.12 jasne stanovuje, že ak ide o závažné politické alebo priemyselné spory a závažné otázky týkajúce sa aktuálnej verejnej politiky, potom, po prvé, vhodným spôsobom musí byť do programu zaradená široká škála významných názorov (alebo do jasne prepojených a včas uvedených programov) a po druhé, takýmto názorom sa musí venovať náležitá pozornosť.*“ Podľa usmernenia 1.66 Vysielacieho kódexu Ofcomu „*...ak alternatívne pohľady na tieto otázky nie sú rýchlo dostupné [not readily available], vysielatelia môžu zvážiť použitie jednej alebo viacerých redakčných techník uvedených v bode 1.22.*“, pričom v bode 1.22 sa uvádza: „*Medzi redakčné techniky na zachovanie náležitej nestrannosti by mohli patriť napríklad: - hľadanie alternatívnych pohľadov z rôznych zdrojov; - objektívne a kontextuálne zhrnutie alternatívnych pohľadov, napr. prostredníctvom respondentov vyjadrujúcich alternatívne pohľady; - primerane časté a zreteľné upozorňovanie na to, že vysielateľ hľadal alternatívne pohľady u konkrétnych jednotlivcov alebo organizácií; - a/alebo zabezpečenie, aby názory vyjadrené v spravodajskom príspevku boli kriticky spochybnené moderátormi a reportérmi v rámci programov.*“

Treba zohľadniť aj skutočnosť, že **požiadavka vyváženosti spravodajstva neznamena „mechanickú“ vyváženosť**, v zmysle ktorej by museli dostať úplne rovnaký priestor zástancovia dvoch veľmi vyhranených a protichodných, resp. polaritných názorov, pretože vynucovanie takejto „mechanickej“ vyváženosti by bolo založené na mylnom predpoklade, že „pravda je uprostred“, čo by v konečnom dôsledku mohlo viesť k skresleniu objektívneho obrazu reality alebo k podpore pozícií, ktoré sú v rozpore so všeobecne uznávanými hodnotami (napr. k podpore porušovania ľudských práv, k podpore diktátorských a nedemokratických režimov alebo vojenskej agresie atď.). Snaha niektorých médií o mechanickú vyváženosť, ktorá sa prejavuje takým spôsobom, že sa mechanicky poskytne rovnaký priestor na vyjadrenie dvom veľmi vyhraneným a protichodným pohľadom, pričom sa neprihliada na relevanciu jednotlivých názorov alebo na všeobecne uznávané hodnoty, býva často predmetom kritiky v odbornej literatúre (napr. McQuail, D.: Žurnalistika a spoločnosť. Praha: Karolinum, 2016, s. 117; Křeček J. a kol.: Vyváženost ve vysílání. Praha: Grada, 2022, s. 26–27; Remišová, A.: Etika médií. Bratislava: Kalligram, 2010, s. 210).

¹ Vid' 5. časť Vysielacieho kódexu Ofcomu - „Náležitá nestrannosť a náležitá presnosť“, dostupná na <https://www.ofcom.org.uk/tv-radio-and-on-demand/broadcast-codes/broadcast-code/section-five-due-impartiality-accuracy>.

Odborná literatúra k problému mechanickej vyváženosti uvádza: „...nestrannosť býva vykládaná a uplatňovaná s odkazom na vytvárení „rovnováhy“ tým, že je poskytnut rovný čas opozičným politickým názorom. (...) To v praxi znamená, že pokiaľ novinár použije ako zdroj politika z vládnucej politickej strany, pak je nezbytné citovať také zástupce opozičnej strany, pretože týmto novinár docílí nepředpojatého zpracování tématu. Podobně, pokud se novináři zabývají kontroverzním tématem, je obvyklé citovat alespoň dva protichůdné názory.“ (Wahl-Jorgensen et al., 2017, s. 785). Takový postup je ovšem problematický (...) Strany či názorové skupiny nemají vždy stejnou váhu a navíc na události je možné nahlížet z více než dvou stran. Takový postup v důsledku vytváří zpravodajství plné konfliktů a kontroverzí, a to i v situacích, „které jsou ve skutečnosti konsenzuální, jako například debaty vědců o změnách klimatu (...)“ (Wahl-Jorgensen et al., 2017, s. 785).“ (Křeček J. a kol.: Vyváženost ve vysílání. Praha: Grada, 2022, s. 26 – 27). Odborná literatúra tiež uvádza: „...existuje také několik zásadních obtíží, které s sebou objektivita přináší. Naznačuje totiž ... že všechny náhledy na události si ve zpravodajství zasluhují stejné zastoupení, i když nám další hodnoty a selský rozum mohou naznačovat něco úplně odlišného.“ (McQuail, D.: Žurnalistika a společnost. Praha: Karolinum, 2016, s. 117) Odborná literatúra konkrétne uvádza: „...bezduché prednesenie argumentov oboch strán je pri snahe o maximalizovanie objektivity nielen neúčinné, ale je aj jej prekážkou. ...je absurdné navrhovať, ako to urobil jeden program BBC, že „by mohol existovať neutrálny postoj k vykorisťovaniu a rasizmu.““ (Boudana, S.: A Definition of Journalistic Objectivity as a Performance. Media, Culture & Society 33(3), 2011, s. 394).

Možno tiež v rámci komparatívnej právnej argumentácie poukázať na to, že vyššie spomínaný Vysielací kódex Ofcomu uvádza, že „náležitá nestrannosť“ (*due impartiality*), ktorá musí byť dodržaná v spravodajských programoch, „**neznamená, že každému názoru musí byť venovaný rovnaký časový priestor alebo že každý argument a každý aspekt každého argumentu musí byť zastúpený.**“ Britský regulátor vo svojom kódexe uvádza, že prístup k „náležitej nestrannosti“ sa môže líšiť v závislosti od kontextu, povahy témy, typu programu a kanálu, pravdepodobného očakávania divákov atď. Kontext zahŕňa (okrem iného) stupeň ujmy, ktorú by mohlo spôsobiť zaradenie určitého druhu materiálu do programu, službu, v ktorej sa materiál vysiela, čas vysielať, skutočnosť, aké ďalšie programy sú naplánované pred a po príslušnom programe, pravdepodobnú veľkosť a zloženie potenciálneho publika a pravdepodobné očakávania publika, rozsah, v akom je možné upozorniť potenciálnych divákov na povahu obsahu a účinok materiálu na divákov alebo poslucháčov, ktorí sa s ním môžu stretnúť nevedomky.² Odborná literatúra k posudzovaniu „náležitej nestrannosti“ vo Veľkej Británii uvádza: „Ve Velké Británii je **princip náležité nestrannosti (to znamená stupně nestrannosti přiměřené danému problému; nikdo by např. neočekával, že novinář bude nestranný při referování o sporu mezi ilegální Irskou republikánskou armádou (IRA) a britskou vládou, nebo mezi Pol Potem a jeho demokratickými kambodžskými odpůrci)...**“ (McNair, B.: Sociologie žurnalistiky. Praha: Portál, 2004. s. 73)

Z vyššie uvedených východísk vyplýva, že mechanická vyváženosť pri informovaní o témach týkajúcich sa aktuálnych politických sporov teda nie je žiadúca. Odborná literatúra k tomu uvádza: „Vyloučit je nutno mechanickou aplikaci vyváženosti a počítání konkrétního času věnovaného každé ze zainteresovaných stran, což judikatura přesvědčivě potvrzuje. Podobně na její chápání nahlíží také mediálně-vědný diskurz. Mít v každém zpravodajském či publicistickém pořadu zástupce všech parlamentních stran, přestože k tématu nemají co říci, nedává smysl a je to právě důsledek mechanistického přístupu.“ (Škop, M. – Waschková Císařová, L.: Objektivita a vyváženost v rozhlasovém a televizním vysílání: nepochopený mýtus rovnosti všech hlasů. Právník 5/2023, s. 392). Odmietnutie mechanickej vyváženosti pri informovaní o témach týkajúcich sa aktuálnych politických sporov možno vyvodiť aj zo znenia formulácie obsiahnutej v § 31 ods. 3 českého zákona č. 231/2001

² Viď 5. časť Vysielacieho kódexu Ofcomu („Náležitá nestrannosť a náležitá presnosť“) dostupná na <https://www.ofcom.org.uk/tv-radio-and-on-demand/broadcast-codes/broadcast-code/section-five-due-impartiality-accuracy>, s. 5.

Sb. o provozování rozhlasového a televizního vysílání, z ktorej vyplýva, že odvysielanie názorov politických strán sa musí robiť „s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě“.

Podľa odbornej literatúry z oblasti teórie žurnalistiky, pojem „objektivita“ „môže znamenať protikladné pojmy, ako napríklad presnosť a vyváženosť. Ak je správa presná, potom nemusí byť vyvážená; a ak je vyvážená (medzi rôznymi konkurenčnými názormi), potom nemusí byť presná.“ (Hearns-Branaman, J: Journalism and the Philosophy of Truth. Beyond Objectivity and Balance. Routledge, 2016). Presnosť, resp. pravdivosť na jednej strane a vyváženosť na druhej strane sa teda môžu navzájom aj vylučovať. Pri nesporných či preukázaných faktoch alebo pri takých faktoch, na ktorých je široký vedecký konsenzus, musí preto byť dôraz na pravdivosti a presnosti, a nie na vyváženosti. Vyvažovanie preukázaného faktu, alebo faktu, na ktorom je široký vedecký konsenzus, by totiž znamenalo skresľovanie reality alebo relativizáciu pravdy, čo by bolo v priamom rozpore s požiadavkou objektivity. Ak sú však prezentované kontroverzné alebo doposiaľ nepreukázané fakty, vtedy treba klásť dôraz skôr na vyváženosť.

Pri posudzovaní vyváženosti spravodajského programu je potrebné posúdiť aj otázku, či bol v programe daný priestor názorom, ktoré sú vo vzťahu ku konkrétnej téme programu významné a relevantné. Odborná literatúra k rozhodovaniu novinárov o tom, akým názorom alebo pohľadom dajú v spravodajstve priestor, uvádza: „Nestrannosť je do značnej miery spôsob myslenia. Je to spôsob myslenia, ktorý: sa snaží hľadať fakty a názory relevantné pre konkrétny príbeh, a to bez predsudkov alebo predpojatosti; zhromažďuje fakty a názory, ktoré účastníci príbehu považujú za dôležité a relevantné; zvažuje a posudzuje tieto fakty a názory, aby bez zaujatosti alebo predsudkov dospel k úsudku o tom, **kde leží hlavná os** [ťažisko, hlavná línia] **diskusie a ktoré sú dôležité argumenty na tejto osi.**“ (Marsh, K.: Issues of Impartiality in News and Current Affairs – Some Practical Considerations, s. 219. In: Barkho, L.: From Theory to Practice. How to Assess and Apply Impartiality in News and Current Affairs. Intellect - The University of Chicago Press, 2013)

Ako uviedla aj Rada v rozhodnutí č. RL/30/2024 zo dňa 3. 7. 2024, možno konštatovať, že vyváženosť spravodajstva spočíva aj **v požiadavke vyváženého zastúpenia relevantných politických pohľadov**, pričom dôraz na vyvážené zastúpenie relevantných politických pohľadov je v prípade spravodajských programov väčší ako v prípade programov aktuálnej publicistiky. Možno totiž konštatovať, že spravodajské programy majú pre svoju povahu, z dôvodu, že diváci od spravodajstva spravidla očakávajú objektívne a nestranné informácie a viac sa na informácie odvysielané v spravodajstve spoliehajú, väčší vplyv na formovanie demokratickej diskusie a verejnej mienky v porovnaní s programami aktuálnej publicistiky. Rada v rozhodnutí č. RL/30/2024 výslovne uviedla: „Z účelu požiadavky vyváženosti možno v špecifických okolnostiach predmetného prípadu vyvodiť, že **väčší dôraz na vyváženosť spravodajského programu musí byť uplatnený vtedy, keď má téma spravodajského príspevku výraznejší vplyv na formovanie demokratickej diskusie a verejnej mienky, a teda aj na fungovanie štátu.** To platí napríklad v prípade, ak je témou spravodajského príspevku závažný politický spor, pretože názory divákov alebo poslucháčov na závažné politické spory sa následne odrážajú aj vo voľbách a formujú fungovanie a podobu štátu. V prípade, **ak je témou spravodajského príspevku závažný politický spor, existuje verejný záujem na tom, aby si diváci (a prípadní voliči) mohli urobiť názor na základe pluralitných a rôznorodých informácií odvysielaných v tomto spravodajskom príspevku. To znamená, že by sa z konkrétneho spravodajského príspevku diváci mali dozvedieť o významných a relevantných názoroch oboch alebo všetkých relevantných strán závažného politického sporu.** Zároveň, ak je témou spravodajského príspevku závažný politický spor, nemala by v spravodajskom príspevku byť zvýhodnená ani znevýhodnená žiadna strana tohto sporu, a teda v prípade závažného politického sporu medzi vládou koalíciou a opozíciou by v spravodajskom príspevku mal dostať priestor na vyjadrenie predstaviteľ vládnej koalície aj predstaviteľ opozície.“

Rovnaký prístup pri posudzovaní vyváženosti spravodajského programu, resp. príspevku je potrebné uplatniť napríklad aj v prípade, ak je predmetom spravodajského príspevku **závažná záležitosť súvisiaca s aktuálnou verejnou politikou, resp. závažný spor týkajúci sa verejnej politiky**, pričom nejde iba o stránku politiku a politický zápas medzi politickými stranami, ale aj o politiku ponímanú v širokom zmysle ako správa vecí verejných (tzv. public policy). Možno konštatovať, že v takom prípade tiež existuje verejný záujem na tom, aby si diváci mohli urobiť názor na základe pluralitných a rôznorodých informácií odvysielaných v tomto spravodajskom príspevku.

* * *

Posúdenie predmetného programu a aplikácia vyššie uvedených východísk na predmetný prípad:

Ako bolo uvedené vyššie, dňa 5. 4. 2024 bol na televíznej programovej službe Jednotka o cca 19:00 hod. odvysielaný program *Správy RTVS* a v rámci v čase o cca 19:19:18 hod. príspevok s názvom „*V Prahe debatovali o verejnoprávnosti*“. V príspevku na začiatku odzneli informácie, že spustenie rozhlasového vysielania v bývalom Československu zobrazí pripravovaný seriál, pričom daný seriál bude mapovať vývoj od začiatku vysielania až po obdobie druhej svetovej vojny. Redaktorka následne poznamenala, že generálny riaditeľ Českého rozhlasu René Zavoral, ako prvý z riaditeľov verejnoprávných médií v Česku, po zverejnení návrhu aktuálne diskutovaného zákona o zrušení RTVS a jej nahradení STVR vydal vyjadrenie na podporu RTVS. René Zavoral potom prezentoval názor, že na Slovensku prebieha pokus o likvidáciu systému verejnoprávných médií a zároveň snaha o tvorbu nového systému štátnych médií. Redaktorka poukázala na to, že na rozdiel od Slovenska, sú české verejnoprávne médiá naďalej financované z koncesionárskych poplatkov, pričom v súčasnej dobe prebieha debata smerujúca k ich navýšeniu. Generálny riaditeľ Českej televízie Ján Souček následne kritizoval systém, v ktorom sú médiá verejnej služby finančne napojené na exekutívu. Generálny riaditeľ RTVS Ľuboš Machaj konštatoval, že pre politické elity je typické realizovať viaceré zmeny v prípade RTVS bez konzultácie so samotnou inštitúciou, ktorej sa to týka. Zo strany moderátorky bolo pripomenuté, že k zmene financovania RTVS došlo na sklonku roka 2022 a k zlúčeniu Slovenskej televízie a Slovenského rozhlasu ešte v roku 2011. Historik médií Martin Groman uviedol, že verejnoprávnosť ako koncept pochádza predovšetkým z povojnového Nemecka, pričom slúži ako obrana proti zneužívaniu vysielacích médií politikmi. Na záver redaktorka spomenula, že k slovenskému zákonu o médiách verejnej služby došlo viac ako tristo pripomienok, s ktorými sa momentálne zaoberá ministerstvo kultúry. Dodala, že pôvodný návrh zákona kritizuje aj Medzinárodné združenie verejnoprávných médií.

Už v úvodnom vstupe moderátor programu uviedol, že „*V Prahe sa okrem iného debatovalo o podobe nového zákona o médiách verejnej služby na Slovensku.*“, pričom táto hovorená informácia bola doplnená aj názvom príspevku v znení „*V Prahe debatovali o verejnoprávnosti*“, ktorý bol zobrazený počas úvodných cca 30 sekúnd predmetného spravodajského príspevku.

Počas predmetného príspevku redaktorka uviedla, že René Zavoral ako prvý z riaditeľov verejnoprávných médií v Česku, po zverejnení návrhu aktuálne diskutovaného zákona, ktorý predpokladá zrušenie súčasnej podoby RTVS, „*vydal vyjadrenie na podporu RTVS*“.

Následne bolo odvysielané kritické vyjadrenie Reného Zavorala, generálneho riaditeľa Českého rozhlasu, v znení: „*To, čo sa odohráva na Slovensku je podľa mňa likvidácia toho klasického systému verejnoprávných médií a naopak tvorba nového systému štátnych médií a mám pocit, že tady se vrátíme minimálne pětatřicet let spátky.*“

Toto vyjadrenie Reného Zavorala možno považovať za vyhranene kritické, pretože ním použité formulácie v znení „*likvidácia toho klasického systému verejnoprávných médií*“, „*tvorba nového systému štátnych médií*“ a „*mám pocit, že tady se vrátíme minimálne pětatřicet let spátky*“ vyjadrujú

jeho hodnotenie, že ide o veľmi negatívne zmeny, a naznačujú, že tieto zmeny akoby predstavujú návrat do doby komunistického režimu spred 35 rokov.

Následne v predmetnom príspevku odznali nasledovné vyjadrenia na adresu zrušenia koncesionárskych poplatkov na Slovensku:

Redaktorka: „České veřejnoprávní médiá nie sú, na rozdiel od tých slovenských, napojené na štátny rozpočet, ale naďalej financované z koncesionárskych poplatkov. O ich podobe a výške sa v Česku už niekoľko mesiacov zvädza debata, ktorá smeruje k ich navýšeniu. Zrušenie koncesií na Slovensku označil za slabinu riaditeľ Českej televízie.“

Ján Souček, generálny riaditeľ Českej televízie: „Financování médií veřejné služby, které je jakoukoliv částí činí závislými na exekutivě, není dobrá cesta. Že to je vlastně další prvek, který ta média přibližuje k typu médií státních.“

Ľuboš Machaj: „To, že budú zrušené koncesie, nikto s nami nekonzultoval. Ony boli zrušené zo dňa na deň. To, že sme proste prijali nový zákon o financovaní a že bolo aj toto financovanie zmenené koncom minulého roka, tiež nikto s nami nekonzultoval. A tu už sa pripravuje nový zákon, takisto nie. Čiže ako keby politické elity nepovažujú za potrebné, aby poznali náš názor v tejto oblasti.“

Redaktorka: „K zmene financovania slovenskej inštitúcie došlo na sklonku roku 2022. K zmene voľby riaditeľa a k zlúčeniu rozhlasu a televízie už ale v roku 2011. Celé toto obdobie pretvárala debata o verejnoprávnosti. Historik médií vysvetľuje, čo bolo impulzom vzniku tohto pojmu v minulosti.“

Martin Groman, historik médií, Univerzita Karlova v Prahe: „Tá služba veřejnosti, u nás pojmenovávaná ako veřejnoprávnost, je koncept pováleční, především z Německa. Ta obrana proti zneužití vysílacích médií politikou.“

V tejto časti teda zaznelo zo strany generálneho riaditeľa RTVS Ľ. Machaja vyjadrenie v znení „To, že budú zrušené koncesie, nikto s nami nekonzultoval. Ony boli zrušené zo dňa na deň. To, že sme proste prijali nový zákon o financovaní a že bolo aj toto financovanie zmenené koncom minulého roka, tiež nikto s nami nekonzultoval. A tu už sa pripravuje nový zákon, takisto nie. Čiže **ako keby politické elity nepovažujú za potrebné, aby poznali náš názor v tejto oblasti.**“ Vzhľadom na to, že išlo o popis vnímania zmien vo fungovaní verejnoprávných médií zo strany Ľ. Machaja, pričom toto jeho vyjadrenie sa týkalo iba neurčito vymedzeného adresáta - „politických elít“ (čo je neurčitý pojem s neurčitým obsahom), nebolo nevyhnutné priniesť v príspevku aj reakciu zástupcu neurčito vymedzených „politických elít“ na toto vyjadrenie Ľ. Machaja.

V závere predmetného spravodajského príspevku redaktorka uviedla:

Redaktorka: „K zákonu o médiách veřejnej služby na Slovensku prišli viac ako tri stovky pripomienok, s ktorými sa aktuálne vysporiadáva ministerstvo kultúry. Medzinárodne združenie veřejnoprávných médií EBU kritizovala pôvodný návrh ako nebezpečný pre demokraciu. Žiada, aby ho Slovensko prispôbilo medzinárodným štandardom a pripravovanému právu Európskej únie. Z Prahy Katarína Vítková, RTVS.“

Redaktorka teda v závere spravodajského príspevku sprostredkovala negatívne hodnotenie navrhovaného zákona zo strany Medzinárodného združenia veřejnoprávných médií EBU, a uviedla, že EBU „kritizovala pôvodný návrh ako **nebezpečný pre demokraciu**“ a že EBU „žiada, aby ho Slovensko prispôbilo medzinárodným štandardom a pripravovanému právu Európskej únie“, čo implikovalo, že podľa EBU je návrh zákona v rozpore s medzinárodnými štandardmi a pripravovaným právom Európskej únie.

Ako bolo uvedené vyššie vo všeobecných východiskách, názorovú pluralitu a vyváženosť je potrebné zabezpečiť **najmä** v spravodajských programoch, resp. príspevkoch, ktorých predmetom je téma, ktorú možno považovať za **záležitosť závažného politického sporu** alebo za **závažnú záležitosť súvisiacu s aktuálnou verejnou politikou, resp. závažný spor týkajúci sa verejnej politiky**, pričom nejde iba o stranícku politiku, ale ide o politiku ponímanú v širokom zmysle ako správa vecí verejných (tzv. public policy).

Možno konštatovať, že téma zrušenia RTVS a jej nahradenia Slovenskou televíziou a rozhlasom a téma inštitucionálnych zmien vo fungovaní verejnoprávných médií, je záležitosťou závažného politického sporu, ako aj závažnou záležitosťou súvisiacou s aktuálnou verejnou politikou, resp. závažným sporom týkajúcim sa verejnej politiky.

Je možné stanoviť, že hlavná línia sporu, resp. hlavná os argumentácie v téme zrušenia RTVS a zásahov do fungovania verejnoprávných médií sa nachádza medzi predkladateľmi, resp. zástancami návrhu zákona o STVR, a kritikmi návrhu zákona, ktorí upozorňujú na jeho riziká, účelovosť a škodlivé dôsledky pre mediálny priestor a demokraciu. V príspevku však zazneli iba vyjadrenia jednej strany tohto sporu – kritikov návrhu zákona.

Možno konštatovať, že súčasťou „hlavnej línie“ sporu v predmetnom príspevku a dôležitými argumentmi uvedenými v rámci tejto línie boli vyhranene kritické vyjadrenia Reného Zavorala, že návrh zákona o zrušení RTVS je „**likvidace toho klasického systému verejnoprávných médií**“, „**tvorba nového systému štátných médií**“ a že má pocit, „**že tady se vracíme minimálně pětatřicet let spátky**“, a tiež aj hodnotenie Medzinárodného združenia verejnoprávných médií EBU, že návrh zákona je „**nebezpečný pre demokraciu**“ a že je potrebné, „**aby ho Slovensko prispôsobilo medzinárodným štandardom a pripravovanému právu Európskej únie**“, čo implikovalo, že podľa EBU je návrh zákona v rozpore s medzinárodnými štandardmi a pripravovaným právom Európskej únie.

Kritické vyjadrenia odvysielané v predmetnom príspevku týkajúce sa návrhu zákona boli hodnotiacimi úsudkami (názormi, resp. hodnoteniami týkajúcimi sa prospešnosti alebo škodlivosti návrhu zákona) a nie tvrdením faktov, resp. skutkovými tvrdeniami. V zmysle § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. úlohou a kompetenciou Rady v predmetnom správnom konaní nie je posudzovať opodstatnenosť kritických hodnotiacich úsudkov, ktoré odznali v predmetnom príspevku. V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. rozhodnutie *Lingens v. Rakúsko*) totiž hodnotiace úsudky požívajú vysokú mieru slobody prejavu. Úlohou Rady v predmetnom správnom konaní je však posúdiť, či skutočnosť, že v predmetnom spravodajskom príspevku boli odvysielané takéto kritické hodnotiace úsudky, resp. vyjadrenia, vyžadovala aj odvysielanie reakcie druhej strany sporu, a to v tom istom spravodajskom príspevku.

Vyššie uvedené vyjadrenia sa týkali aktuálneho politického sporu medzi vládnu koalíciou a opozíciou o budúcnosť a podobu verejnoprávnej televízie a rozhlasu a zároveň sa týkali závažného sporu týkajúceho sa verejnej politiky, kde na jednej strane boli politici vládnej koalície, ktorí iniciovali návrh zákona o zrušení RTVS, resp. osoby zastávajúce názor o potrebe zmeny fungovania verejnoprávných médií, a na druhej strane boli politici z opozície, predstavitelia alebo zamestnanci RTVS, prípadne novinári a osoby zaoberajúce sa médiami.

V rámci rešpektovania redakčnej slobody vysielateľa zakotvenej v § 16 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. nie je v predmetnom prípade vhodné, aby Rada výslovne stanovovala, ktorému konkrétnemu politikovi, ktorej konkrétnej osobe, ktorej konkrétnej strane alebo inštitúcii bolo potrebné dať vo vysielaní priestor na vyjadrenie.

Avšak možno konštatovať, že stanovisko niektorého z týchto politikov alebo z týchto osôb možno považovať za **relevantné, resp. významné vo vzťahu k obsahu príspevku**, ktorý obsahoval vyjadrené obavy z „**likvidace toho klasického systému verejnoprávných médií**“, „**tvorba nového systému štátných médií**“ a že má pocit, „**že tady se vracíme minimálně pětatřicet let spátky**“, a tiež aj hodnotenie Medzinárodného združenia verejnoprávných médií EBU, že návrh zákona je „**nebezpečný pre demokraciu**“ a že je potrebné, „**aby ho Slovensko prispôsobilo medzinárodným štandardom a pripravovanému právu Európskej únie**“. Možno konštatovať, že stanovisko niektorého z politikov alebo osôb, ktorí iniciovali návrh zákona o zrušení RTVS alebo zastávali názor o potrebe zmeny fungovania verejnoprávných médií, je **relevantným a významným názorom druhej strany závažného vnútropolitického sporu, resp. druhej strany závažného sporu týkajúceho sa verejnej politiky**. Nejde

teda o nedôležitý alebo irelevantný názor irelevantného aktéra. Odvysielanie alebo sprostredkovanie takéhoto stanoviska v predmetnom spravodajskom príspevku by teda nebolo zbytočným, mechanickým alebo neprimeraným uplatnením požiadavky vyváženosti spravodajského programu.

V zmysle vyššie uvedených východísk posudzovania vyváženosti programu preto možno konštatovať, že **vyjadrenie, resp. stanovisko** niektorého z týchto politikov alebo niektorej z týchto osôb **malo byť v predmetnom spravodajskom príspevku obsiahnuté, resp. sprostredkované**. Ak nebolo možné zabezpečiť odvysielanie stanoviska niektorého z týchto politikov alebo osôb v čase vysielania predmetného spravodajského príspevku, vysielateľ mal zabezpečiť vyváženosť spravodajského príspevku iným spôsobom (použitím inej redakčnej techniky v rámci redakčnej slobody vysielateľa vyplývajúcej z § 16 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z.). Ako jeden z príkladov zabezpečenia vyváženosti príspevku možno uviesť, že vysielateľ mohol stanovisko niektorého z týchto politikov **spostredkovať iným spôsobom** (napr. zreprodukovaním alebo odcitovaním stanoviska niektorého z týchto politikov alebo niektorej z týchto osôb, ktoré bolo zverejnené v inom spravodajskom zdroji).

Z ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. vyplýva povinnosť vysielateľa zabezpečiť objektivitu a nestrannosť, a teda aj vyváženosť, v rámci každého spravodajského programu. Podľa § 8 ods. 1 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. program je audiovizuálny komunikát „*tvoriaci svojím obsahom, formou a funkciou uzavretý celok v rámci programovej služby vysielateľa*“. V zmysle § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. je teda potrebné zabezpečiť objektivitu v rámci každého programu, a teda v rámci každého uzavretého celku, a nie iba v rámci celej programovej služby.

Možno však tiež podotknúť, že v praxi sa môže vyskytnúť osobitná situácia, kedy ide o aktuálne informácie o veľmi významnej téme alebo udalosti, kde aktualizálny moment a časový aspekt zohráva významnú úlohu (napr. keď sa takéto veľmi významné udalosti vyvíjajú veľmi rýchlo a nie je možné okamžite získať stanovisko druhej strany), v ktorých je možné zabezpečiť stanovisko druhej strany v inom neskoršom spravodajskom programe, s tým, že divákovi bude oznámené, v ktorom konkrétnom programe bude stanovisko druhej strany neskôr odvysielané. Pri odvysielaní predmetného spravodajského príspevku však tieto špeciálne okolnosti nenastali, a preto malo byť stanovisko druhej strany závažného vnútropolitického sporu, resp. druhej strany závažného sporu týkajúceho sa verejnej politiky obsiahnuté, resp. sprostredkované priamo v predmetnom spravodajskom programe.

V prípade predmetného spravodajského príspevku, ktorý trval 2 minúty a 49 sekúnd, nemožno akceptovať ani prípadný argument, že predmetný príspevok bol príliš krátky na to, aby v ňom mohlo odznieť stanovisko oboch strán závažného politického sporu. Argumentovať krátkosťou spravodajského príspevku, do ktorého z jeho povahy nemožno zahrnúť stanoviská všetkých dotknutých strán alebo všetkých strán sporu, by teoreticky bolo možné napríklad pri veľmi krátkych, niekoľkokundových tzv. flashových správach (ako napr. v prípade, ktorý bol predmetom posudzovania v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 307/2014).

Vychádzajúc z vyššie uvedeného možno konštatovať, že tým, že predmetný spravodajský príspevok „*V Prahe debatovali o verejnoprávnosti*“ bol odvysielaný v programe *Správy RTVS* na programovej službe Jednotka dňa 5. 4. 2024 o cca 19:00 hod. bez toho, aby program obsahoval alebo sprostredkoval vyjadrenie alebo stanovisko druhej strany závažného politického sporu, resp. závažného sporu týkajúceho sa otázky verejnej politiky, a teda bez toho, aby príspevok obsahoval alebo sprostredkoval vyjadrenie alebo stanovisko predkladateľov alebo zástancov návrhu zákona o STVR, účastník konania Slovenská televízia a rozhlas **nezabezpečil objektivnosť a nestrannosť spravodajského programu a tým porušil § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.**

* * *

Účastník konania zaslal svoje vyjadrenie k oznámeniu o začatí správneho konania, ktoré bolo Rade doručené dňa 19. 8. 2024, a v ktorom uviedol okrem iného aj nasledovné:

„I. K prechodu deliktuálnej zodpovednosti. Účastník konania si v prvom rade dovoľuje poukázať na skutočnosť, že predmetný program, ktorého odvysielaním mohlo dôjsť v zmysle oznámenia o začatí správneho konania k možnému porušeniu ustanovenia § 25 písm. b) mediálneho zákona, bol odvysielaný vysielateľom Rozhlas a televízia Slovenska. Rozhlas a televízia Slovenska (ďalej len „RTVS“) zanikla v zmysle zákona č. 157/2024 Z. z. o Slovenskej televízii a rozhlase a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon o STVR“) ku dňu účinnosti tohto zákona, t. j. k 01. 07. 2024. Účastník konania poukazuje na skutočnosť, že tohto možného porušenia mediálneho zákona sa mal dopustiť už zaniknutý, resp. neexistujúci subjekt, voči ktorému nebolo pre toto možné porušenie zákona do jeho zániku začaté správne konanie. Správne konanie začalo až doručením oznámenia o začatí správneho konania STVR dňa 31. 07. 2024 a to voči subjektu, ktorý sa tohto konania nedopustil a ktorý vznikol zákonom dňa 01. 07. 2024, teda takmer tri mesiace po tom ako malo prísť k porušeniu § 25 písm. b) mediálneho zákona v zmysle oznámenia o začatí správneho konania. Keďže deliktuálne spôsobilý subjekt RTVS zanikol zákonom, teda vôľou zákonodarcu, nemôže ísť o úmyselný zánik trestnosti, kedy by sa predchádzajúci subjekt snažil pôsobiť tak, aby správny delikt ostal nepotrestaný. Hoci zákonodarca v prechodných ustanoveniach, v § 30 ods. 1 zákona o STVR upravil prechod práv a povinností RTVS na právneho nástupcu, z dikcie tohto prechodného ustanovenia nie je možné konštatovať, že týmto ustanovením prešla na STVR aj deliktuálna spôsobilosť pri zániku deliktuálnej zodpovednosti RTVS. Účastník konania poukazuje na skutočnosť, že ak by zákonodarca chcel upraviť prechod deliktuálnej zodpovednosti z RTVS na STVR, urobil by tak priamo zákonným ustanovením, ako v prípade iných platných právnych predpisov (napr. § 20 ods. 3 zákona č. 187/2021 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 17 ods. 5 zákona č. 93/2005 Z. z. o autoškólach a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 7 ods. 1 zákona č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov.). Zákonodarca vo všetkých uvedených prípadoch explicitne upravuje prechod deliktuálnej zodpovednosti v prípade zániku právnickej osoby na jej právneho nástupcu. V prípade zákona o STVR však takéto ustanovenie, ktoré by upravovalo prechod deliktuálnej zodpovednosti z právneho predchodcu na právneho nástupcu verejnoprávneho vysielateľa, absentuje. Na základe uvedených skutočností je možné dospieť k záveru, že zánikom RTVS zanikla aj deliktuálna zodpovednosť RTVS za protiprávne konanie a v zmysle zákona STVR nedošlo k jej prechodu na právneho nástupcu. Prechod deliktuálnej zodpovednosti pri zániku verejnoprávneho vysielateľa pritom neupravuje vo svojich ustanoveniach ani mediálny zákon. V tejto súvislosti si STVR dovoľuje poukázať aj na neprípustnosť použitia analógie v neprospech sankcionovaného subjektu, t. j. že v oblasti správneho trestania nemožno využiť analógiu v neprospech páchatela a teda nemožno deliktuálnu, resp. administratívnoprávnu zodpovednosť STVR založiť ani na analogickej aplikácii iných právnych predpisov. Takáto analógia by rozširovala podmienky deliktuálnej zodpovednosti STVR, čo je v podmienkach právneho štátu vylúčené. Účastník konania má za to, že každý má byť zodpovedný len za svoje vlastné, zavinené konanie a nikomu nemožno pričítať následky za konanie, ktoré sám nespáchal, resp. spáchal niekto iný. Trest má byť uložený len páchatelovi, ktorému má spôsobiť ujmu a pôsobiť naňho preventívne. Podľa účastníka konania je v prípade prechodu právnych povinností potrebné vziať do úvahy ústavnoprávnu požiadavku vyjadrenú v článku 13 zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky, t. j. ukladanie povinností je možné len zákonom alebo len na základe zákona a v jeho medziach. Podľa názoru účastníka konania, vychádzajúc z uvedenej ústavnoprávnej požiadavky, by teda možnosť právneho nástupníctva v prípade prechodu deliktuálnej zodpovednosti, mala byť založená výslovným zákonným ustanovením. Nie je možné pripustiť, aby sám správny orgán mohol svojím rozhodnutím (bez opory v zákone) založiť právne nástupníctvo do práv alebo povinností, o ktorých rozhoduje. S ohľadom na uvedené skutočnosti si účastník konania dovoľuje uviesť, že možnosť právneho nástupníctva teda musí byť založená výslovným zákonným ustanovením. V tejto súvislosti si účastník konania dovoľuje poukázať aj na rozhodnutie Krajského súdu v Brne, spis. zn. 31 Ca 84/2004, kde súd vyslovil názor, že v sankčných konaniach je predmet sporu spojený s osobou porušovateľa, pričom je vylúčený prechod administratívnoprávnej zodpovednosti súkromnoprávnou dispozíciou. Z uvedeného vyplýva že Rada pre mediálne služby nemôže STVR uložiť sankciu za odvysielanie program u, ktorý

odvysielala RTVS vo svojom mene na vlastnú zodpovednosť. Záverom si účastník konania dovoľuje uviesť, že v rámci úvah, či uvedené právne nástupníctvo, resp. prechod práv a povinností v prípade deliktuálnej zodpovednosti právnickej osoby je prípustný, možno poukázať aj na rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky zo dňa 30. 12. 2009, sp. zn. 8 Afs 56/2007, podľa ktorého: „transformácia súťažiteľa z jednej právnej formy do druhej, najmä pri ekonomickom, personálnom, nemateriálnom a obsahovom pokračovaní v podobe rovnakej hospodárskej entity (samozrejme po právnej stránke vo forme iného právneho subjektu), je úkonom legálnym, právom povoleným. Na druhej strane, pokiaľ je takéto konanie vedené účelovo snahou o vyhnutie sa zodpovednosti, jedná sa o zneužitie práva.“ Z právnych záverov uvedeného rozsudku je možné konštatovať, že v jednotlivých prípadoch je potrebné zaoberať sa aj proporcialitou medzi všeobecným záujmom a požiadavkou na ochranu základných práv jednotlivca, teda či nejde pri transformácii právnickej osoby na právneho nástupcu o právom neaprobované konanie, resp. zneužitie práva, pretože v takom prípade by bolo možné postihovať právneho nástupcu právnickej osoby - páchatela správneho deliktu. V prípade RTVS a STVR však nie je možné konštatovať ani takéto konanie, nakoľko zánik RTVS a vznik RTVS bol výlučne vôľou zákonodarcu.“

K tomuto vyjadreniu účastníka konania ohľadom prechodu deliktuálnej, resp. administratívnej zodpovednosti možno uviesť, že návrh uznesenia smeruje voči vysielateľovi Slovenská televízia a rozhlas, pretože dňa 1. 7. 2024 nadobudol účinnosť zákon č. 157/2024 Z. z. o Slovenskej televízii a rozhlas a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 157/2024 Z. z.“), ktorým bola zrušená Rozhlas a televízia Slovenska a ktorým bola zriadená Slovenská televízia a rozhlas ako verejnoprávna, národná, nezávislá, informačná, kultúrna a vzdelávacia inštitúcia, ktorá okrem iného poskytuje službu verejnosti v oblasti televízneho vysielania a rozhlasového vysielania.

Podľa § 30 ods. 1 zákona č. 157/2024 Z. z. „Rozhlas a televízia Slovenska zriadená podľa doterajších predpisov sa ku dňu účinnosti tohto zákona zrušuje. Slovenská televízia a rozhlas sa ku dňu účinnosti tohto zákona stáva právnym nástupcom Rozhlasu a televízie Slovenska a preberá všetky jeho práva a povinnosti ku dňu účinnosti tohto zákona.“

Na základe prechodného ustanovenia § 30 ods. 1 zákona č. 157/2024 Z. z. teda došlo ku dňu účinnosti tohto zákona k zrušeniu Rozhlasu a televízie Slovenska a účastník predmetného konania – Slovenská televízia a rozhlas – sa stal jeho právnym nástupcom. V súlade s § 30 ods. 1 zákona č. 157/2024 Z. z. došlo k prechodu práv a povinností Rozhlasu a televízie Slovenska (právny predchodca) na Slovenskú televíziu a rozhlas. V rozsahu prechodu práv a povinností je i povinnosť strpieť uloženie sankcie za porušenie povinností vyplývajúcich zo zákona č. 264/2022 Z. z.

K prechodu administratívnej zodpovednosti v obdobnej situácii zaujal stanovisko aj Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí sp. zn. 4 SŽ/10/2012 zo dňa 18. 9. 2012, keď poukázal na svoju predchádzajúcu rozhodovaciu činnosť (rozhodnutie sp. zn. 1 SŽhu/2/2008 zo dňa 26. 10. 2010) a uviedol, cit.: „V nadväznosti na závery prijaté v uvedenom rozsudku senát najvyššieho súdu uvádza, že v prípade administratívneho trestania prechádza deliktuálna spôsobilosť zo subjektu právneho predchodcu na subjekt právneho nástupcu za podmienky, že nástupnícky subjekt pokračuje v aktivitách právneho predchodcu a subjekt právneho predchodcu zanikol... Cieľom administratívneho trestania je zabezpečiť, aby správanie, ktoré by malo byť potrestané, nezostalo nepotrestané a neboli tak zmarené ciele ochrany pred porušovaním zákona z dôvodu určitých zmien právnických osôb. V prvom rade je teda sankcionovaný vždy porušovateľ a v prípade jeho zániku jeho nástupca, ktorý prevzal jeho materiálne a ľudské zdroje a ktorý pokračuje v jeho celkovej predchádzajúcej aktivite.“

Je dôležité uviesť, že uvedený rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa týkal zániku Slovenského rozhlasu a vzniku Rozhlasu a televízie Slovenska, čiže takmer totožnej situácie ako v predmetnom prípade. Vzhľadom na závery Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nie je dôvodné prihliadať na prechod administratívnej zodpovednosti v predmetných správnych konaniach inak. Z uvedeného dôvodu bolo v správnych konaniach pokračované s účastníkom konania.

Hoci v predmetnom prípade nedošlo k zániku jednej právnickej osoby a vzniku druhej za účelom vyhnutia sa administratívnoprávnej zodpovednosti a v oboch prípadoch boli právnické osoby zriadené zákonom, uvedené nič nemení na tom, že aj v takom prípade prechádza administratívnoprávna zodpovednosť na právneho nástupcu. Ako vyplýva aj z § 30 ods. 11 zákona č. 157/2024 Z. z. autorizácie vysielania a licencie udelené Rozhlasu a televízii Slovenska prechádzajú ku dňu účinnosti tohto zákona na Slovenskú televíziu a rozhlas. V danom prípade zákon očividne predpokladá pokračovanie v činnosti právneho predchodcu a automaticky na právneho nástupcu prechádzajú aj všetky udelené autorizácie vysielania a licencie. S uvedeným stavom počíta aj § 163 ods. 4 zákona č. 264/2022 Z. z.

Účastník konania vo svojom vyjadrení k možnému porušeniu ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. uviedol okrem iného nasledovné:

„Z citovaného ustanovenia mediálneho zákona vyplýva, že vysielateľ má povinnosť zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky. Zo znenia mediálneho zákona teda vyplýva, že táto povinnosť sa vzťahuje na program ako celok a teda nie len na jeho určitú časť. Vyjadrenia, ktoré boli súčasťou odvysielaného programu a ktoré správny orgán uvádza v oznámení o začatí správneho konania, však tvoria len časť odvysielaného programu, resp. ide o vyňaté vyjadrenia generálneho riaditeľa Českého rozhlasu, Českej televízie, generálneho riaditeľa RTVS a historika médií z Univerzity Karlovej v Prahe, ktoré boli súčasťou spravodajského príspevku s názvom „V Prahe debatovali o verejnoprávnosti“, a to v rámci celého programu Správy RTVS. Posudzovanie jednotlivých, vyňatých a z kontextu vytrhnutých výrokov či vyjadrení pri tom aj v zmysle ustálenej judikatúry nemôže byť predmetom posudzovania porušenia povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť spravodajského programu (pozri bod 81. odôvodnenia rozsudku Správneho súdu zo dňa 12. 03. 2024, sp. zn.: BA-6S/49/2018).

V prvom rade je podľa názoru účastníka konania potrebné poukázať na skutočnosť, že spravodajský príspevok prioritne informoval o pripravovanej koprodukcii RTVS, Českého rozhlasu, televízie Prima a produkčnej spoločnosti Rolling Media, ktorej ústrednou témou je formovanie a pôsobenie Československého rozhlasu v rokoch 1923 až 1945. V nadväznosti na spoločnú koprodukcii, ktorá má mapovať vznik prvého verejnoprávneho média v Čechách aj na Slovensku, boli oslovení v tej dobe súčasní riaditelia českých a slovenského verejnoprávneho média, ktorí hodnotili súčasný stav a podobu verejnoprávnosti v Čechách a s ohľadom na pripravované zmeny slovenského verejnoprávneho vysielateľa aj na Slovensku. V rámci tejto témy dostal priestor na vyjadrenie aj historik médií pôsobiaci na Univerzite Karlovej v Prahe.

Pokiaľ ide o samotnú tému zákona o Slovenskej televízii a rozhlase, RTVS sa predmetnej téme venovala intenzívne na svojich programových službách, t. j. aj na programovej službe Jednotka, ako téme, ktorá vyvolávala zvýšený záujem verejnosti, a to napr. v programoch Správy RTVS, O 5 minút 12 či Reportéri (napr. 15. 03. 2024 v programe Správy RTVS - príspevok s názvom Návrh zákona o STaR sa bude meniť, 17. 03.2024 v programe Správy RTVS - príspevok s názvom Koalícia je v názore na zmeny v RTVS jednotná, 17. 03. 2024 v programe O 5 minút 12, v ktorej bol hosťom Roman Michelko, 18. 03. 2024 v programe Správy RTVS - príspevok s názvom Zmeny v RTVS môžu prísť zrýchlene, 19. 03. 2024 v programe Správy RTVS - príspevok s názvom Protesty proti zmenám v RTVS, 20. 03. 2024 v programe Správy RTVS - príspevok s názvom Zmeny v RTVS prejdú zrejme v zrýchlenom konaní, 21. 03. 2024 v programe Správy RTVS - príspevok s názvom Pripomienky k zmenám v RTVS pribúdajú, 22. 03. 2024 v programe Správy RTVS - príspevok s názvom Rozpory pri zmenách v RTVS zostávajú, 24. 03. 2024 v programe O 5 minút 12, kde bol hosťom Roman Michelko, 25. 03. 2024 v programe Reportéri - príspevok s názvom QUO VADIS, RTVS:?, 25.03.2024 v programe Správy RTVS - príspevok s názvom Zmeny v RTVS sa zatiaľ odkladajú). V uvedených programoch boli hosťami aj samotní predkladatelia predmetného zákona, resp. odznali ich vyjadrenia k dôvodom predloženia predmetného zákona ako aj k potrebe úpravy, resp. zrušenia RTVS, ako vtedajšieho verejnoprávneho vysielateľa.

Ak by aj účastník konania v teoretickej rovine pripustil, že je možné hodnotiť porušenie povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť spravodajského programu len na základe jednotlivých, z kontextu vyňatých vyjadrení oslovených účastníkov v rámci jedného spravodajského príspevku v celom programe, z uvedených vyjadrení, ktoré odznali v rámci predmetného spravodajského príspevku je zrejmé, že šlo o subjektívne, kritické vyjadrenia týchto osôb k, v

tej dobe pripravovanému zákonu o Slovenskej televízii a rozhlase, ktorý predstavoval aktuálnu tému verejného záujmu, ktorá rezonovala naprieč celou spoločnosťou. Zároveň je možné uviesť, že v prípade generálnych riaditeľov Českého rozhlasu, Českej televízie a RTVS šlo o verejne pôsobiace osoby v oblasti verejnoprávnych médií, ktorých názor možno pokladať za relevantný s ohľadom na tému verejnoprávnej dominujúcu v predmetnom spravodajskom príspevku. Takéto kritické vyjadrenia však nemôžu byť predmetom hodnotenia z hľadiska ich objektívnosti či nestrannosti, nakoľko ide vždy o subjektívny názor danej osoby na určitú tému.

Pokiaľ ide o kritiku verejnej záležitosti, ktorá je vykonávaná verejne pôsobiacimi osobami, takáto kritika je vyjadrením základného demokratického princípu právneho štátu, čo ju robí nie len dovolenou, ale aj potrebnou. Posúdením kritiky verejných záležitostí verejne pôsobiacimi osobami sa zaoberal aj Najvyšší súd Českej republiky vo svojom rozhodnutí zo dňa 23. 02. 2012, sp. zn.: 30 Cdo 2230/2010: „Pri kritike verejnej záležitosti vykonávanej verejne pôsobiacimi osobami platí z ústavného hľadiska prezumpcia o tom, že ide o kritiku dovolenú. Ide o výraz demokratického princípu, o výraz participácie občianskej spoločnosti na veciach verejných.“

Na tomto mieste si účastník konania dovoľuje poukázať aj na Nález Ústavného súdu zo dňa 07. 02. 2019, sp. zn.: IV. ÚS 36/2018: „Prihlásenie sa k právnemu štátu a k jeho princípom tiež znamená, že diskusia o verejných problémoch má byť transparentná a široko otvorená a môže zahŕňať prudké, razantné, uštipačné, sarkastické a niekedy nepríjemne ostré výpady či spravodlivo rozhorčené útoky vo vzťahu k verejným osobnostiam (verejným funkcionárom).“

Hoci v samotnom spravodajskom príspevku odznali kritické vyjadrenia riaditeľov českých verejnoprávnych médií, generálneho riaditeľa RTVS a akademika v súvislosti s pripravovanou podobou zákona o Slovenskej televízii a rozhlase, nemožno na základe takejto, ako už účastník konania uviedol vyššie, dovolenej kritiky, konštatovať porušenie povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajského programu.

Vychádzajúc z charakteristiky spravodajského programu správnym orgánom vo svojich materiáloch, spravodajstvo stojí na informáciách a faktoch, sprostredkúva rozmanité a spoločensky podstatné informácie odrážajúce myšlienkovú pluralitu spoločnosti a slúžiace verejnosti k utváraniu vlastných názorov. Preto má byť spravodajstvo objektívne, t. j. presné, vyvážené, aktuálne, jasné, zrozumiteľné a nestranné, na rozdiel od publicistiky nemá obsahovať redaktorov či moderátorov názor, iba tlmočiť fakty.

Podstatou spravodajského príspevku teda v zmysle vyššie uvedeného nie je sprostredkovať za každú cenu protinázory na vyjadrenia oslovených osôb v danom príspevku, ale presne, jasne a zrozumiteľne sprostredkovať verejnosti tieto, hoci aj kritické vyjadrenia.

S uvedenými názormi účastníka konania sa stotožňuje aj Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí zo dňa 08. 10. 2010, sp. zn.: 3 Sžo 200/2010, v ktorom uvádza: „Skutočnosť, že program obsahuje aj kritické názory neznamena, že by bola recipientovi upretá možnosť vytvoriť si vlastný úsudok o diskutovanej téme.“

Ďalej sa Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí zaoberá aj samotnou povinnosťou vysielateľa zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť odvysielaných programov: „...žalobca je teda povinný zabezpečiť objektivitu a nestrannosť programov ako takých, nie všetkých jednotlivých vyjadrení, ktoré v týchto programoch odznejú. Vyváženosť a nestrannosť je potrebné posudzovať z hľadiska vysielania ako celku, a to najmä preto, že absolútna vyváženosť podanej informácie v rámci jednej časti vysielania nie je prakticky možná, a teda nezávisí od rozhodnutia spravodajcu, ktorý je navyše pri výkone svojej práce determinovaný svojím vzdelaním a skúsenosťami.“

Z uvedeného vyplýva, že neodvysielaním podrobnejších informácií o obsahu návrhu zákona, o tom, aké zmeny návrh zákona prináša, nesprostredkovaním vyjadrení predkladateľov návrhu zákona alebo ich dôvodov predloženia návrhu zákona, či neposkytnutie priestoru na vyjadrenie predkladateľom návrhu zákona v rámci predmetného spravodajského príspevku, ako uvádza správny orgán vo svojom oznámení o začatí správneho konania, nedošlo a ani nemohlo dôjsť k porušeniu povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajského programu podľa § 25 písm. b) zákona o mediálnych službách.

Na tomto mieste si tiež účastník konania dovoľuje upozorniť správny orgán, že hoci v súlade s ustanoveniami mediálneho zákona vykonáva ako regulátor dohľad nad dodržiavaním povinností

vysielateľov, ktoré im ukladá mediálny zákon, nemá právomoc vstupovať priamo do dramaturgie odvysielaných programov a neprináleží mu hodnotiť, resp. určovať, aké informácie by mali či nemali byť súčasťou odvysielaného programu a komu by vysielateľ mal alebo nemal poskytnúť priestor na vyjadrenie.

V tejto súvislosti si účastník konania dovoľuje poukázať na právny názor Ústavného súdu SR, obsiahnutý v Náleze sp. zn.: II. ÚS 307/2014 (bod 76), podľa ktorého: „Občania (recipienti informácií) nie sú „šedá masa“, rozhodovanie a utváranie názorov ľudí nie je závislé od jednej spravodajskej relácie a v nej odprezentovaných názorov alebo jednej krátkej správy či jednej politicko-publicistickej diskusie. V dobe plurality zdrojov informácií je v zásade každá téma týkajúca sa verejného (politického) života predmetom diskusie na viacerých verejných fórach a v publicistických príspevkoch či rozmanitých spravodajských programoch viacerých médií.“

K tomuto vyjadreniu účastníka konania možno uviesť, že povinnosť zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť spravodajského programu sa vzťahuje na program ako celok, avšak z prepisu skutkového stavu (programu) aj zo záznamu programu vyplýva, že predmetný príspevok „*V Prahe debatovali o verejnoprávnosti*“ bol jediným príspevkom v predmetnom programe Správy RTVS, ktorý sa týkal návrhu zákona o zrušení RTVS. Z toho dôvodu je potrebné posudzovať, či bola zabezpečená objektivnosť a nestrannosť v rámci tohto príspevku. Nemožno súhlasiť s tým, že ide o posudzovanie „jednotlivých, vyňatých a z kontextu vytrhnutých výrokov či vyjadrení“, pretože Rada v rámci svojej kompetencie neposudzuje jednotlivé výroky či vyjadrenia, ale posudzuje iba to, či v primeranej miere v predmetnom spravodajskom programe, resp. spravodajskom príspevku boli odvysielané pluralitné informácie – konkrétne stanoviská oboch strán závažného politického sporu alebo závažného sporu o otázke verejnej politiky. Konštatovanie, že v programe odznali názory jednej strany sporu, nie je posudzovaním týchto vyjadrení, ale ide iba o zisťovanie predpokladu pre vznik povinnosti vysielateľa odvyselať aj stanovisko druhej strany sporu.

Ako bolo uvedené vyššie, skutočnosť, že RTVS sa predmetnej téme návrhu zákona o STVR venovala intenzívne na svojich programových službách, t. j. aj na programovej službe Jednotka, nezbavuje vysielateľa zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť v každom spravodajskom programe – a teda aj v predmetnom programe Správy RTVS.

Treba konštatovať, že skutočnosť, že v prípade kritických vyjadrení k návrhu zákona o STVR, odvysielaných v predmetnom príspevku, išlo o „subjektívne, kritické vyjadrenia týchto osôb k, v tej dobe pripravovanému zákonu o Slovenskej televízii a rozhlas, ktorý predstavoval aktuálnu tému verejného záujmu, ktorá rezonovala naprieč celou spoločnosťou“, neznamená, že v prípade závažného politického sporu alebo závažného sporu o otázke verejnej politiky nie je potrebné zabezpečiť pluralitu názorov v predmetnom programe, resp. príspevku. Rada plne uznáva, že kritické subjektívne názory, ktoré sú hodnotiacimi úsudkami, požívajú vysokú mieru slobody prejavu, avšak Rada v rámci posudzovania objektivnosti a nestrannosti programu neposudzuje opodstatnenosť alebo primeranosť týchto kritických vyjadrení, ani nerozhoduje o tom, či takéto kritické vyjadrenia mohli v programe odznieť, ale posudzuje iba to, či v programe bola zabezpečená názorová pluralita a či v ňom odznelo aj stanovisko druhej strany sporu.

Možno konštatovať, že podstatou a úlohou spravodajského príspevku nemusí byť sprostredkovať za každú cenu protinázory na vyjadrenia osôb oslovených v danom príspevku (a teda tzv. mechanické vyvažovanie), avšak napríklad v prípade závažného politického sporu alebo závažného sporu o otázke verejnej politiky by mali v programe, resp. v príspevku zaznieť stanoviská oboch strán sporu a žiadna strana sporu by nemala byť zvýhodnená, resp. znevýhodnená tým, že v príspevku zaznie iba stanovisko jednej strany sporu.

Možno konštatovať, že trvanie na tom, aby v spravodajskom programe odznelo stanovisko oboch strán závažného politického sporu alebo závažného sporu o otázke verejnej politiky, nepredstavuje nezákonný vstup do dramaturgie programu ani nezákonný zásah do redakčnej slobody. Podľa

§ 16 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. „Poskytovateľ obsahovej služby poskytuje obsahovú službu slobodne a nezávisle. Do jej obsahu možno zasahovať iba na základe zákona a v jeho medziach.“ Do redakčnej slobody vysielateľa teda možno zasiahnuť na základe zákona a v jeho medziach – a jedným z prípadov, kedy možno zasiahnuť do redakčnej slobody je aj zabezpečenie rešpektovania povinnosti objektívnosti a nestrannosti spravodajských programov v zmysle § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.

Čo sa týka poukázania na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 307/2014, v ktorom bolo uvedené, že „rozhodovanie a utváranie názorov ľudí nie je závislé od jednej spravodajskej relácie a v nej odprezentovaných názorov alebo jednej krátkej správy či jednej politicko-publicistickej diskusie“, možno podotknúť, že tento nález sa týkal veľmi krátkej niekoľkosekundovej tzv. flashovej správy, pri ktorej možno argumentovať krátkosťou spravodajského príspevku, do ktorého z jeho povahy nemožno zahrnúť stanoviská všetkých strán sporu, avšak v prípade predmetného príspevku „V Prahe debatovali o verejnoprávnosti“ o takýto špecifický prípad nešlo.

Účastník konania vo svojom vyjadrení tiež uviedol nasledovné:

„Účastník konania si na tomto mieste dovoľuje poukázať aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS SR“) zo dňa 18. 12. 2014, sp. zn.: II. ÚS 307/2014 (ďalej len „nález ÚS“), v ktorom sa ÚS SR zaoberal otázkou legitímneho cieľa, ktorého ochranu zabezpečuje Rada pre mediálne služby prostredníctvom ustanovenia § 25 písm. b) mediálneho zákona (pozn. predtým § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 308/2000 Z. z.“):

„Zákonodarcu požiadavkou objektívnosti a nestrannosti teda do istej miery obmedzil slobodu prejavu vysielateľov (porovnaj II. ÚS 647/2014). Cieľ obmedzenia možno nájsť v ochrane kvalifikovaných záujmov v zmysle čl. 26 ods. 4 ústavy a zároveň implicitne aj v čl. 31, podľa ktorého zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd (t. j. aj úprava slobody prejavu vysielateľov zákonom o vysielaní, pozn.) a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Zákonodarcu tak vytvoril diskrečný rámec (porov. bod 57), v ktorom sa pohybuje rada pre vysielanie, všeobecné súdy, ako aj ústavný súd. Iba ak sa neobjektívnosť a nestrannosť informovania dostáva do kolízie s niektorým z limitačných dôvodov podľa čl. 26 ods. 4 ústavy, tak je možné intervenovať zo strany rady pre vysielanie za splnenia ústavných podmienok (pozri ďalej body 62 až 63) opodstatnená. Inak povedané, zákonne obmedzenie slobody prejavu médií požiadavkou (i keď racionálnou) na objektívne a nestranné informovanie v rámci spravodajských programov a politicko-publicistických programov v zmysle § 16 ods. 3 písm. b) zákona o vysielaní a s tým spojenou právomocou rady pre vysielanie ukladať sankcie za porušenie tohto ustanovenia je potrebné v dnešnej v dnešnej pluralitnej demokratickej spoločnosti vykladať striktné v súvislosti s ochranou práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, ochranou verejného zdravia a mravnosti (porov. čl. 26 ods. 4 ústavy a obdobne čl. 10 ods. 2 dohovoru), a otázku, či nesplnenie požiadavky uloženej § 16 ods. 3 písm. b) zákona o vysielaní zo strany vysielateľa (médiá) sa dostáva do kolízie s verejným záujmom v zmysle čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru, je potrebné skúmať vždy jednotlivo, vzhľadom na konkrétnosti daného prípadu a charakter nedodržania požiadavky na objektívne a nestranné informovanie.“

Ďalej ÚS vo svojom náleze konštatuje:

„...účelom zákonného obmedzenia slobody prejavu médií požiadavkou na objektívne a nestranné informovanie v rámci spravodajských programov a politicko-publicistických programov v zmysle § 16 ods. 3 písm. b) zákona o vysielaní a s tým spojenou právomocou rady pre vysielanie ukladať sankcie za porušenie tejto požiadavky je ochrana práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, ochrana verejného zdravia a mravnosti (porov. čl. 26 ods. 4 ústavy a obdobne čl. 10 ods. 2 dohovoru) a v istom zmysle implicitne s tým spojené napĺňanie požiadavky čl. 31 ústavy, a to v tom smere, že týmto zákonným obmedzením slobody prejavu v zmysle jeho textácie sa má predchádzať šíreniu a uvádzaniu jednostranných názorov, myšlienok a ideí na konkrétnu tému v rámci spravodajských programov a politicko-publicistických programov, ktoré pri ich jednostrannosti (t. j. nezabezpečení viacerých alebo opozičných názorov, myšlienok a ideí na konkrétnu tému, pričom termíny „objektívnosť“ a „nestrannosť“ sú vzájomne podmienené, t. j. čím viac rôznorodých názorov (kladných,

záporných, súhlasných a pod) na danú tému médium odprezentuje, tým objektívnejší obraz o téme médium recipientom poskytuje a zároveň nebude preferovaný niektorý názor na danú tému na úkor iných názorov) zároveň môžu, skúmajúc každý prípad jednotlivito, jeho konkrétnosti a s ohľadom na charakter šírenia a uvádzania jednostranných názorov, myšlienok a ideí, znamenať ohrozenie práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, ohrozenie zdravia a mravnosti.“

S poukazom na uvedený právny názor ústavného súdu, požiadavka na objektívne a nestranné informovanie v zmysle § 25 písm. b) mediálneho zákona sa považuje za prípustné (zákonné) obmedzenie slobody prejavu, len za splnenia podmienky, že v danom konkrétnom prípade ide o obmedzenie, ktorým sa chránia práva a slobody iných, bezpečnosť štátu, verejný poriadok, verejné zdravie alebo mravnosť.

Ústavný súd vo svojom náleze ďalej uvádza aj nasledovné:

„Príkladmo môže ísť o šírenie a uvádzanie jednostranných názorov, myšlienok alebo ideí úmyselne popierajúcich ľudské práva a slobody, popierajúce alebo schvaľujúce holokaust, zločiny politických režimov, podporujúcich náboženský extrémizmus a terorizmus, podporujúcich výlučne jednu politickú stranu, hnutie či skupinu s cieľom poškodiť na právach názorových a politických oponentov v rámci demokratického politického súboja v podmienkach reprezentatívnej demokracie, podporujúcich totalitné štátne zriadenie alebo propagandu politických režimov založených na fašistickej, komunistickej alebo obdobnej ideológii, podporujúcich národnú, rasovú alebo etnickú nenávisť. V uvedených intenciách sú povinné orgány verejnej moci interpretovať a aplikovať obmedzenie slobody prejavu vyplývajúce z § 16 ods. 3 písm. b) zákona o vysielaní.“

Z oznámenia správneho orgánu o začatí správneho konania nie je zrejmé, s ktorým z uvedených kvalifikovaných verejných záujmov - ochrana práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejný poriadok, ochrana verejného zdravia a mravnosti - by mala kolidovať účastníkom konania uplatnená sloboda prejavu. V oznámení o začatí správneho konania rovnako nie je uvedené, ktoré z odvysielaných názorov by svojou intenzitou boli porovnateľné s názormi napr. popierajúcimi alebo schvaľujúcimi holokaust alebo ideami podporujúcimi národnú či rasovú nenávisť.

Účastník konania má na základe vyššie uvedených skutočností a názoru ÚS SR, ktorý súd konštatoval vo svojom náleze za to, že odvysielaný program sa nemohol dostať do kolízie s konkrétnym verejným záujmom, ktorý by umožňoval obmedziť slobodu prejavu účastníka konania ako verejnoprávneho vysielateľa. Ako bolo už uvedené vyššie, podľa názoru účastníka konania nie je v súvislosti s povahou odvysielaného programu možné vôbec uvažovať o porušení povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky a už vôbec tento program nie je spôsobilý dostať sa do kolízie s konkrétnym verejným záujmom v zmysle čl. 26 ods. 4 Ústavy SR alebo čl. 10 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorého ochrana by si vyžadovala intervenciu zo strany štátu, resp. Rady pre mediálne služby, a to v podobe rozhodnutia, ktorým by Rada pre mediálne služby uložila účastníkovi konania sankciu za porušenie povinnosti uvedenej v § 25 písm. b) mediálneho zákona. Žiadna z odvysielaných informácií nie je v kolízii s niektorým z kvalifikovaných verejných záujmov, pre ktoré správny orgán môže obmedziť slobodu prejavu účastníka konania ako vysielateľa.“

K tomuto vyjadreniu účastníka konania možno uviesť, že podľa čl. 26 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky je možné obmedziť slobodu prejavu aj v prípade, ak „ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné **na ochranu práv a slobôd iných**“. V zmysle nižšie citovaných rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva *NIT S.R.L. v. Moldavsko*, *ATV Zrt v. Maďarsko* a *Animal Defenders International v. Spojené kráľovstvo*, opatrenia obmedzujúce slobodu prejavu vysielateľa určené na zabezpečenie práva publika na vyvážené a nezáužaté informovanie o veciach verejného záujmu v spravodajských programoch sledujú legítimný cieľ „**ochrany práv iných**“. Na základe toho možno konštatovať, že Rada pri zabezpečovaní objektívnosti a nestrannosti spravodajských programov sleduje legítimný ústavný cieľ „**ochrany práv iných**“.

Možno tiež podotknúť, že v zmysle čl. 31 Ústavy Slovenskej republiky by mal výklad a používanie slobody prejavu „umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti“. V zmysle ochrany tohto ústavného záujmu je teda možné zabezpečovať vyváženosť spravodajských programov v prípadoch závažných politických sporov a zabezpečovanie, aby žiadna zo strán tohto sporu nebola v spravodajských programoch neodôvodnene znevýhodnená, možno považovať za ochranu slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti. Možno tiež podotknúť, že Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. II. ÚS 307/2014 uviedol, že dôvodom na obmedzenie slobody prejavu vysielateľa môže byť aj „šírenie a uvádzanie jednostranných názorov, myšlienok alebo ideí ... podporujúcich výlučne jednu politickú stranu, hnutie či skupinu s cieľom poškodiť na právach názorových a politických oponentov v rámci demokratického politického súboja v podmienkach reprezentatívnej demokracie“.

Účastník konania vo svojom vyjadrení tiež uviedol nasledovné:

„V tejto súvislosti je podľa názoru účastníka konania dôležité poukázať aj na rozsah slobody prejavu médií, vo vzťahu ku ktorej Správny súd v Bratislave v bode 63. odôvodnenia svojho rozsudku zo dňa 12. 03. 2024, sp. zn.: BA-6S/49/2018 uvádza: „Sloboda prejavu prináleží aj médiám (napr. Nález Ústavného súdu SR č. k. II. ÚS 307/2014-45 zo dňa 18. 12. 2014). Tá sa vzťahuje predovšetkým na sprostredkovávanie informácií ako aj šírenie správ, myšlienok a názorov, ktoré sú nielen pozitívne či neutrálne, ale aj takých, ktoré nesú negatívnu konotáciu, urážajú, šokujú alebo znepokojujú štát, politické elity alebo časť obyvateľstva, čo je dané požiadavkami pluralizmu, znášanlivosti, otvorenosti a permanentného diškurzu, bez ktorých nemožno hovoriť o demokratickej slobodnej spoločnosti.“ Aj z uvedeného rozsudku Správneho súdu v Bratislave nepochybne vyplýva, že len samotná skutočnosť, že uvedené vyjadrenie v sebe nesie negatívnu konotáciu, resp. je kritické vo vzťahu k politickým elitám, určitej časti obyvateľstva alebo aj vládnej moci, nezakladá možnosť obmedziť slobodu prejavu verejnoprávnemu vysielateľovi. Podľa názoru účastníka konania ani z hľadiska dodržania povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektivitu a nestrannosť spravodajských programov, nie je možné limitovať kritické vyjadrenia oslovených osôb takým spôsobom, aby ku každému kritickému vyjadreniu odznel zároveň aj opozičný názor na danú tému. Na základe uvedených skutočností má účastník konania za to, že odvysielaním vyjadrení riaditeľov českých verejnoprávných médií, generálneho riaditeľa RTVS a akademika z Univerzity Karlovej v Prahe v rámci spravodajského príspevku s názvom: „V Prahe sa debatovalo o verejnoprávnosti“, v programe Správy RTVS, nedošlo k porušeniu povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektivitu a nestrannosť spravodajského programu podľa § 25 písm. b) mediálneho zákona.“

K tomuto vyjadreniu účastníka konania možno uviesť, že ako už bolo uvedené vyššie, Rada v plnej miere uznáva, že kritické subjektívne názory, ktoré sú hodnotiacimi úsudkami, požívajú vysokú mieru slobody prejavu, avšak Rada v rámci posudzovania objektivity a nestrannosti programu neposudzuje opodstatnenosť alebo primeranosť týchto kritických vyjadrení, ani nerozhoduje o tom, či takéto kritické vyjadrenia mohli v programe odznieť, ale posudzuje iba to, či v programe bola zabezpečená názorová pluralita a či v ňom odznelo aj stanovisko druhej strany sporu. Možno znovu podotknúť, že úlohou spravodajského príspevku nemusí byť to, aby ku každému kritickému vyjadreniu „v každom prípade“ odznel zároveň aj opačný názor na danú tému, a je potrebné sa vyhnúť tzv. mechanickému vyvažovaniu, avšak napríklad v prípade závažného politického sporu alebo závažného sporu o otázke verejnej politiky by mali v programe, resp. v príspevku zaznieť stanoviská oboch strán sporu a žiadna strana sporu by nemala byť zvýhodnená, resp. znevýhodnená tým, že v príspevku zaznie iba stanovisko jednej strany sporu.

* * *

K posúdeniu ústavnosti obmedzenia slobody prejavu vysielateľa a k aplikácii ústavného testu proporcionality pri obmedzení slobody prejavu možno uviesť, že sloboda prejavu, zakotvená v čl. 26 Ústavy SR, patrí medzi základné politické práva v právnom poriadku každej demokratickej spoločnosti. Podľa čl. 26 ods. 1 Ústavy SR „Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.“. Podľa čl. 26 ods.

2 Ústavy SR „Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povolovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.“

Avšak sloboda prejavu nie je bez hraníc, t. j. nemá absolútny charakter. Ústava SR v čl. 26 ods. 4 ustanovuje možnosť obmedzenia slobody prejavu a práva na vyhľadávanie a šírenie informácií, a to nasledovne: „Slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.“ V prípade vzájomného konfliktu ústavou garantovaných práv Ústavný súd SR vo svojej doterajšej judikatúre už viackrát zdôraznil, že každý konflikt vo vnútri systému základných práv a slobôd (resp. ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách) treba riešiť prostredníctvom zásady ich spravodlivej rovnováhy (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 22/06, m. m. PL. ÚS 6/04, III. ÚS 34/07).

Všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, kým uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu, či dokonca popretiu iného práva alebo slobody (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 7/96). Z toho vyplýva, že sloboda prejavu je garantovaná len do tej miery, pokiaľ v neprimeranom rozsahu nezasahuje do základných práv a slobôd a právom chránených záujmov iných, prípadne do iných záujmov chránených právnym poriadkom krajiny. V takých prípadoch je nutné hovoriť o jej obmedzení a výnimkách, kedy je potrebné zasiahnuť do slobody prejavu.

Z citovaného ustanovenia Ústavy SR vyplýva, že slobodu prejavu je možné obmedziť na základe kumulatívneho splnenia troch podmienok. Obmedzenie slobody prejavu musí

- vyplývať zo zákona (požiadavka legality),
- sledovať legitímny cieľ (požiadavka legitimacy), ktorý vyplýva z ustanovenia čl. 26 ods. 4 Ústavy SR,
- byť nevyhnutné v demokratickej spoločnosti (požiadavka proporcionality).

Ústava SR za legitímny cieľ obmedzenia slobody prejavu považuje ochranu **práv a slobôd iných**, bezpečnosť štátu, verejného poriadku a ochranu verejného zdravia, mravnosti. Z uvedeného vyplýva, že obmedzenie slobody prejavu je možné z dôvodu ochrany verejného záujmu, ako aj ochrany individuálnych záujmov.

Ustanovenie § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. predstavuje zákonné obmedzenie slobody prejavu.

Vzhľadom na mienkotvorný charakter médií, a to najmä spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky, je nanajvýš oprávnená zákonná požiadavka, aby bolo divákom, ako pasívnym recipientom informácií, umožnené prijímať objektívne informácie podané nestranným spôsobom, spomedzi ktorých si môžu vybrať a utvoriť si pre danú otázku svoj vlastný názor. Význam zákonnej povinnosti zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť v rámci spravodajského programu a cieľ zákonného obmedzenia slobody prejavu je teda treba vidieť v ochrane verejného záujmu a práva verejnosti byť objektívne informovaný s možnosťou utvoriť si na predmetnú tému alebo kauzu vlastný názor. Podmienka legality a legitimacy obmedzenia slobody prejavu je teda naplnená.

Sloboda prejavu a právo na šírenie informácií je zakotvené aj v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“). Podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru „Každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam.“ Legitímne ciele obmedzenia slobody prejavu sú stanovené v čl. 10 ods. 2 Dohovoru, ktorý znie: „Výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa aj povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam,

obmedzeniam alebo sankciám, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti alebo verejnej bezpečnosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo práv iných, zabráneniu úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci.“

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že je legitímne obmedziť slobodu prejavu aj pri zabezpečovaní objektívnosti a nestrannosti spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky. Ako už bolo uvedené vyššie, Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí vo veci *Manole a iní v. Moldavsko* (rozhodnutie zo 17. 9. 2009) uviedol, že skutočné a účinné uplatňovanie slobody prejavu nezávisí len od povinnosti štátu nezasahovať do slobody prejavu, ale môže od neho vyžadovať, aby prijal pozitívne ochranné opatrenia, pričom vzhľadom na význam slobody prejavu „štát musí byť konečným garantom plurality“. V tomto rozhodnutí Európsky súd pre ľudské práva tiež uviedol, že štát má povinnosť zabezpečiť, aby „verejnosť mala prostredníctvom televízie a rozhlasu prístup k nestranným a presným informáciám a ku škále názorov a komentárov, odrážajúcich okrem iného rôznorodosť politických názorov v krajine“. Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí vo veci *NIT S.R.L. v. Moldavsko* (rozhodnutie Veľkej komory z 5. 4. 2022) uviedol, že „ako sa uvádza v odporúčaní Výboru ministrov CM/Rec (2007)2 o pluralite médií a rozmanitosti mediálneho obsahu...“, „pluralizmus informácií a rozmanitosť mediálneho obsahu nebudú automaticky zaručené znásobením prostriedkov komunikácie ponúkaných verejnosti“. Vyžaduje sa zaručenie rozmanitosti celkového obsahu programu, čo najviac odrážajúceho rôznorodosť názorov, s ktorými sa možno stretnúť v spoločnosti, na ktorú sú programy zamerané.“

Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí vo veci *NIT S.R.L. v. Moldavsko* uviedol, že účelom sankcie uloženej vysielateľovi bola „potreba zachovať prístup verejnosti k nestrannému, dôveryhodnému a rozmanitému politickému prejavu prostredníctvom televíznych spravodajských programov“, pričom „cieľ zásahu v tomto prípade bol legitímny podľa tretej vety článku 10 ods. 1“ Dohovoru a zásah tiež „zodpovedal legitímnemu cieľu ochrany „práv iných“, na ktorý odkazuje druhý odsek článku 10“ Dohovoru. Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí vo veci *ATV Zrt v. Maďarsko* (rozhodnutie z 28. 4. 2020) uviedol, že opatrenie obmedzujúce slobodu prejavu vysielateľa „bolo určené na zabezpečenie práva publika na vyvážené a nezaujaté informovanie o veciach verejného záujmu v spravodajských programoch, a teda sledovalo cieľ „ochrany práv iných““. Európsky súd pre ľudské práva taktiež v rozhodnutí vo veci *Animal Defenders International v. Spojené kráľovstvo* (rozhodnutie Veľkej komory z 22. 4. 2013) uviedol, že obmedzenie slobody prejavu s cieľom zachovania nestrannosti vysielania o veciach verejného záujmu „zodpovedá legitímnemu cieľu ochrany „práv iných“, na ktorý odkazuje druhý odsek článku 10“ Dohovoru.

Požiadavku proporcionality je potrebné zohľadniť pri výklade a aplikácii konkrétnych zákonných ustanovení v konkrétnom prípade a pri rozhodovaní, či existujúci skutkový stav možno subsumovať pod konkrétne zákonné ustanovenie, a taktiež pri ukladaní sankcie. V súlade s požiadavkou proporcionality je teda potrebné ustanovenie § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. a ďalšie ustanovenia zákona vykladať takým spôsobom, aby to bolo v súlade s ústavným právom na slobodu prejavu a ústavnými podmienkami jeho obmedzenia.

V tomto konkrétnom prípade je sloboda prejavu obmedzená v dôsledku vyvodenia administratívnoprávnej zodpovednosti za porušenie povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajského programu, sledujúc legitímny cieľ - ochranu práva verejnosti byť objektívne a nestranne informovaný o veciach verejného záujmu a o spoločensky relevantných témach.

Zohľadniac celkové spracovanie a obsah predmetného programu a skutočnosť, že povinnosť odvysielania stanoviska oboch strán závažného politického sporu alebo oboch strán sporu týkajúceho sa otázky verejnej politiky v predmetnom spravodajskom príspevku nepredstavuje neprimeraný zásah do tvorby a vysielania spravodajstva, a vzhľadom na povahu sankcie, ktorou je upozornenie na

porušenie zákona a ktoré nemá ekonomický dopad na účastníka konania, je zásah do slobody prejavu účastníka konania proporcionálny a ústavne prípustný. Sankcia za porušenie ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. – upozornenie na porušenie zákona – je preto obmedzením práva vysielateľa na slobodu prejavu a šírenie informácií, ktoré je z ústavného hľadiska proporcionálne a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu práv a slobôd iných a ochranu verejného poriadku.

* * *

ZÁVER:

Na základe uvedených skutočností Kancelária Rady pripravila vyššie uvedený návrh uznesenia.